

Громадська Спілка
**КАТОЛИЦЬКА
ОСВІТА**

Виховні години для учнів 5–7 класів

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ

Громадська Спілка
**КАТОЛИЦЬКА
ОСВІТА**

Над методичками працювали Дарина Куц,
Михайло Костів та Ольга Мар'ян

Зміст

1. Людина — найдосконаліша з істот.....	5
2. Сенси життя людини. Цінності.....	18
3. Любов до свого народу.....	31
4. Я навчаюся.....	46
5. Плекаймо свої таланти.....	51
6. Мужність бути собою та непохитність переконань.....	64
7. Почути голос сумління.....	71
8. Любов як основа стосунків.....	79
9. Я — частина планети.....	88

1. Людина — найдосконаліша з істот

Методична розробка «Людина — найдосконаліша з істот» розрахована на 3 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

допомогти учням прослідкувати причинно-наслідковий зв'язок їхніх дій та вчинків, виявити, якими способами їхні таланти можуть допомогти їм робити добрі вчинки, зрозуміти, що кожна людина «носить» на собі наслідки добрих і поганих вчинків, а тому потрібно бути підтримкою одні для одних.

Цільові знання:

учні розуміють, як відрізнити добро від зла, чим відрізняються добрі наміри від добрих вчинків. Знають, якими можуть бути наслідки навіть невеличкого злого вчинку.

Результати:

учні спільно створюють «дім талантів», виокремлюють риси особистості з поданих ситуацій, заповнюють «колесо впливу добрих вчинків», вписують добрі справи у свій розклад.

Додаткові матеріали:

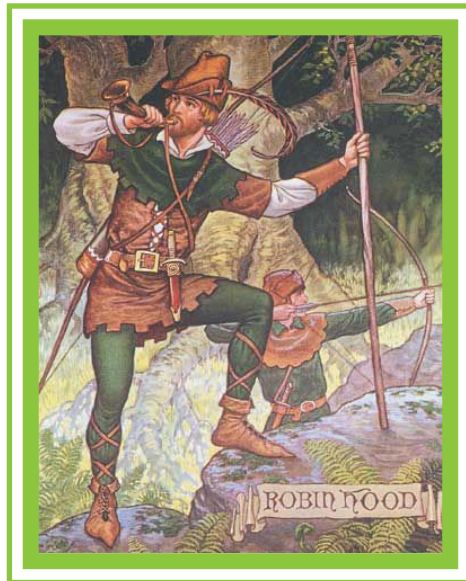
пластмасовий лоток, трохи піску і дрібного каміння, два зображення будиночків на паперових стовпчиках, стакан води, біла сорочка, фломастери, голка, цупка нитка.

Хід уроку

*«Робити добро завжди, робити добро усім —
зло нікому й ніколи!»
св. Луїджі Оріоне*

Нашим провідником цього місяця буде Робін Гуд — народний герой Англії, який надихнув британську літературу. Він наполовину історичний, а наполовину легендарний персонаж: можна уявити його як щедрого розбійника, який дуже вміло користується луком.

Історія Робін Гуда бере свій початок від фігури дворянина, відданого та вірного законному правителю Англії Річарду Левове Серце, чий трон узурпував його брат Джон Безземельний.

1.1. Надійний сховок

У кожного, хто бореться проти зла, має бути надійний сховок, міцні стіни, які його оберігатимуть. У Робіна Гуда був такий у лісі. Та не кожен сховок може бути надійним. Проведіть **експеримент**.

Вам знадобляться пластмасовий лоток, трохи піску і дрібного каміння, два зображення будиночків на паперових стовпчиках, поставлені в пісок та каміння, і стакан води.

Спитайте учнів після експерименту:

- ? Чому один будинок вистояв, а інший ні?
- ? А якщо зло нематеріальне, що, на вашу думку, може стати вашим міцним «будинком»? *(Я як людина зі своїми переконаннями, стійкою позицією)*
- ? Поміркуйте, а що тоді служитиме надійним «фундаментом» для нашого «дому»? *(Добрі вчинки. Якщо учні не знаходять цієї чи схожої відповіді, можна їх підштовхнути до неї, наприклад, запитати, що є протизагою злу?)*
- ? Як, на вашу думку, добрі вчинки допомагають нам вистояти проти бурі зла, поганих вчинків, невдач? Чи можна порівняти погані вчинки з піском, а добрі — з камінням? Чому? *(Тут можна обговорити наслідки поганих вчинків і наслідки — добрих)*

Уявіть, що ви обманули найкращого друга, далі повинні були продовжувати приховувати правду, щоб друг не виявив вашої брехні. Врешті, ви перестали бачитися часто, адже вам стало простіше його уникати, ніж брехати в обличчя. Дружба почала слабшати як той будинок, побудований на піску.

Поміркуйте в парах, які схожі ситуації ви могли б навести як приклад, що може проілюструвати наш експеримент.

Після роботи в парах учні коротко (по 1 хв) презентують ситуацію, яку вони вигадали.

Роздайте учням «цеглинки» і запропонуйте написати по одному доброму вчинку, який вони хочуть зробити найближчим часом. Спитайте, чи всі впевнені, що зможуть зробити цей вчинок, чи комусь потрібна підтримка або допомога.

Рефлексія.

Заплющіть очі і спробуйте уявити собі ваш надійний сховок у деталях: якої він форми, з чого зроблені його стіни, чи є там вікна, який в нього дах, як він виглядає всередині. А тепер розплющіть очі і спробуйте його намалювати. Уявіть, що фундамент та матеріали, з яких побудований ваш сховок, укріплені вашими добрими вчинками. Які би це були вчинки? Поміркуйте, що доброго ви вже робите, а що ще могли б робити, і запишіть це навколо сховка, який ви намалювали.

1.2. Лук і стріли

Часто для боротьби проти зла потрібно володіти певною зброєю. На попередньому уроці ми вже з'ясували, що добрі вчинки допомагають перемогти зло. Але чи є в нашому арсеналі ще якась «зброя»? **Як ви гадаєте?**

Це щось, що може вирізнити нас поміж іншими. Ось погляньте на тих, хто сидить поруч з вами чи за сусідньою партою. Чим особливим вони відрізняються від інших? Можливо, хтось гарно співає, інший — бігає найшвидше в класі, ще хтось грає на музичному інструменті чи малює або ліпить з глини.

Здогадалися, про що йдеться?

Так, про таланти. Саме таланти є для нас тією «зброєю», яку ми вміло можемо використовувати, аби робити цей світ кращим.

Подумайте хвилинку над одним вашим талантом, яким ви особливо пишаєтеся і про який хотіли б розповісти іншим. Це можуть бути і якісь ваші заняття поза школою, які вам гарно вдаються, і успіхи у вивченні певних предметів у школі, і ваше вміння бути добрим другом для інших, що може підтримати і вислухати та інше.

Напишіть цей талант на стикері. Сядьмо в коло і створімо «Дім талантів», почепивши стикери на постер із зображенням будинка. Знайдімо до кожного таланту 2–3 способи боротьби зі злом. *Наприклад, талант — «бути футболістом» може проявлятися такими добрими вміннями як:*

- *праця в команді (вміння співпрацювати, довіряти своїй команді);*
- *співпраця, послух, дисциплінованість (вміння слухати вказівки тренера, а не діяти лише на свій розсуд);*

- *догляд за своєю фізичною формою (вміння обирати те, що є корисним для мого тіла і здоров'я, відмовлятися від зайвого і шкідливого, надавати перевагу спорту, ставати прикладом для інших)*

Учні рандомно називають те, що спадає їм на думку, а знайшовши 2–3 способи, переходять до наступного таланту. Вчитель модерує це завдання, стараючись мінімально втручатися, аби учні самостійно спробували подивитися ширше на таланти. Перед початком можна навести учням приклад, щоб скерувати їх.

Учні діляться на групи по 4–5 учасників. Перед ними є «стріли» та «цілі». Учні радяться та підбирають стріли до цілей. Через 5 хвилин групи показують їхні результати та звіряють, чи правильно вони створили пари, зачитуючи по 2–3 результати та обговорюючи з усім класом (згодні інші групи чи ні).

Цілі (рисистособистості)	Стріли (ситуації)
Лояльність	До школи прийшла нова вчителька — лише після університету. Хлопчакипочали підсміюватися з її невпевненості й м'яких методів роботи. Робили їй чимало капостей — насипали землі з вазона на вчительське крісло, змінили пароль у класному комп'ютері, тому вчителька довго не могла ввімкнути потрібний матеріал. Кілька бешкетунів робили кожен її день дуже складним. Більшість дітей у класі не брали участі у цих знущаннях, але й не виступали проти них. Що за риса однокласників вимальовується в цій ситуації щодо бешкетників?

Цілі (рисипособистості)	Стріли (ситуації)
Альтруїзм	Батьки запропонували Іванці поїхати в літній табір. Було декілька варіантів того, як провести час: 1. поїхати на два тижні в гори з кількома подругами з музичної школи й просто відпочити; 2. піти в тижневий похід з наметами; 3. обрати християнський табір, де, окрім відпочинку, можна допомагати вожатим іншого загону, у якому всі діти мають різні види інвалідності. Іванка обрала третій варіант, бо вважає, що так вдасться поєднати приємне з корисним і допомогти комусь провести час так само гарно, як вона планує для себе. Про яку рису це свідчить?
Щедрість	Остап довго мріяв про нові навушники — обов'язково бездротові. Він постійно відкладав частину кишенькових грошей, аби придбати їх собі. І ось — нарешті! Вони в нього є. Старі дротові навушники закинув у шухляду — більше не знадобляться. Приніс до школи похвалитися. Усім сподобалися, лише Катруся чомусь засмутилася. На очах виступили сльози. З'ясувалося, її бабуся, яка живе за кордоном і з якою вони так рідко бачаться, подарувала їй такі самі навушники. Це був особливий подарунок. Але якось їх випадково переїхав велосипедом сусід. Остап вирішив, що для Катрусі ці навушники мають більше значення — тому віддав дівчині свої. Про яку Остапову рису ця історія?
Відданість	Микола і Марко дружили з раннього дитинства, всім ділилися, довіряли одне одному свої секрети. Коли вони подорослішали, їхні інтереси змінилися, вони роз'їхалися в різні міста і майже перестали спілкуватися. Пройшли роки, Микола потрапив в аварію і потребував важкої та дорогої операції. Кошти було досить важко зібрати, але одного дня вони з'явилися і Миколу прооперували. В післяопераційній на чоловіка чекала листівка зі словами: "Справжня дружба ніколи не минає!". Про яку рису ця історія?

Цілі (рисипро особистості)	Стріли (ситуації)
Прощення	Юля посварилася з мамою. Дівчині здається, що вона вже дуже давно її не розуміє. Не схвалила татування, не дозволяє зробити пірсинг і закинути навчання (хоча Юля абсолютно переконана, що їй ні до чого ці всі нудні дисципліни). Дівчина почала уникати мами. Вона висміювала її турботу, говорила не надто приємні речі в очі й за спиною. Не те щоб вона справді так думала й не любила маму, але це був її метод протесту. Юля не бачила, наскільки боляче це переживала мама, як вона плаче й побивається тим, що щось зробила не так для доньки. Мама поводитися як звично: підтримувала, дбала, продовжувала любити. Яка риса мами в цій ситуації проявляється найяскравіше?
Слухання	Вероніка мала непорозуміння з батьками. Вони багато працювали, часто їздили у відрядження. Вечорами батьки були надто втомлені для розмов, а на вихідних возили Вероніку до бабусі чи до тітки. Розмов було обмаль, а дівчина хотіла так багато розповісти й так багато запитати! У неї почалася криза в школі, друзі, здавалося б, стали чужими. Чого хотіла б Вероніка від близьких людей?
Терпіння	Матвієві дуже подобається музика. Для себе він обрав гітару. Батьки допомогли знайти хорошого вчителя й уже кілька місяців хлопець намагався навчитися грати на інструменті. За кілька тижнів має відбутися концерт, на який запросили й Матвія. Однак хлопцеві ніяк не вдається добре зіграти пісню, з якою він має виступати. Матвій вирішує відмовитися від участі в концерті й припинити вчитися грати на гітарі — мовляв, і так нічого не виходить. Якої якості бракує хлопцеві?

Цілі (рисипособистості)	Стріли (ситуації)
Солідарність	Евеліна — відмінниця. Вона успішна в навчанні, творча, постійно бере участь у різних конкурсах тощо. Однак серед однолітків дівчина не є авторитетом. Одна з популярних однокласниць через заздрість вирішила зробити неприємність Евеліні. Вона налаштувала однокласників проти дівчини — з нею ніхто не говорив упродовж трьох місяців. Однак, коли однолітки проявили таку жорстокість, Евеліну не покинули вчителі. Вони підтримали дівчину, неодноразово говорили з усіма дітьми, допоки нарешті вирішили конфлікт. Коли всі навколо були проти Евеліни, учителі залишилися на її боці. Про яку рису це свідчить?
Вміння дружити	Роман і Юрко товаришують ще з дитячого садка, хоча завжди мали багато розбіжностей. Їм подобалися різні ігри, зараз вони мають різні захоплення, однак це не шкодить їхнім взаєминам — вони один одного розуміють з півслова. Якось у Романа сталася складна ситуація — батьки розлучалися. У той час найбільше підтримки він отримав від Юрка. За кілька років Юрко дебютував як юний поет — у нього навіть вийшла збірка. Тоді більшість товаришів віддалилися від хлопця, почали заздрити. І лише Роман по-справжньому порадив за друга. Яка якість притаманна обом хлопцям?
Віра	Віта мріє стати успішною художницею. Однак вона не надто впевнена у власних силах — завжди здавалося, що хтось уміє малювати значно краще, а в неї нічого не вийде. Проте Вітіна мама так не вважала. Вона допомагала доньці зібратися з силами й іти на черговий урок малювання. Разом вони обговорювали нові малюнки й картини дівчини. Мама сиділа біля аудиторії в художній школі чотири години, поки в доньки тривав іспит. Віта таки вступила! Її визнали однією з найбільш талановитих учениць. Про що свідчить поведінка мами? Яка риса в неї сильно виражена?

Вірність слову	Марта пообіцяла Андрієві, що танцюватиме з ним вальс на випускному. Ігореві через постійне суперництво з Андрієм це не сподобалося. Він вирішив «переманити» Марту. Казав дівчині, що може заплатити за уроки танців і за неї, обіцяв ціле літо водити її в кіно й бути її боржником, щоб тільки Марта танцювала з ним, а не з Андрієм. Однак вона, попри все, відповіла, що вже пообіцяла й не буде цього змінювати. Про яку рису свідчить непохитність дівчини?
Послідовність	Марта дзвонила, просила дати їй списати домашку, але я відмовив(-ла), бо вважаю, що це не правильно, кожен має самостійно виконувати свої завдання. Перед уроком Катя принесла мені какао і попросила переписати задачі з математики, що були на домашнє. Звісно, я погодився(-лася), Катя прикольна, і я люблю какао. Якої риси тут не дотримано? Як потрібно виправити цю ситуацію, аби «стріла» влучила в ціль?

Рефлексія.

Перед вами чеклист «добрих вмінь». Уважно перегляньте його, та замалюйте «квадратик» повністю, якщо це вміння ви вже активно використовуєте, наполовину — якщо вам ще потрібно в ньому вдосконалюватися, не замальовуйте — якщо цього вміння поки немає у вашому житті.

- ☐ *Я віддаю себе зобов'язанням*
- ☐ *Я вмію прощати*
- ☐ *Я завжди залучаю інших, особливо тих, хто більш самотній*
- ☐ *Я серйозно навчаюся і допомагаю іншим*
- ☐ *Я прислухаюся до рідних, можу допомогти їм*
- ☐ *Я можу бути терплячим з родиною та друзями*
- ☐ *Я можу бути лояльним у будь-який час*
- ☐ *Я не боюся виявляти свою дружбу з Богом*
- ☐ *Я можу прийняти поразку, я ділюся своїми речами*
- ☐ *Я володію ввічливою та спокійною мовою*
- ☐ *Я довіряю іншим*
- ☐ *Я готовий(-а) вислухати інших (друзів, батьків, учителів, катехитів...)*

Наше життя насправді залежить від маленьких щоденних «стріл», які ми випускаємо у світ: куди ми цілимо, що ми говоримо, який вибір робимо. Вранці випити чай чи каву, одягнути футболку чи сорочку — і до більш складних — змовчати у відповідний час чи наговорити багато дурниць і образити, допомогти ближньому, який попросив про допомогу чи відвернутися в інший бік та перейти дорогу. Вчинок та намір — це ті стріли, які летять туди, куди ми цілимо, в будь-якому випадку вони влучають, але куди? Залежить від нас!

1.3. Невидимий слід

Поділіть учнів на групи по 5 учасників, роздайте їм сорочку, фломастери, голку, цупку нитку.

Попросіть учнів порвати сорочку на 5 шматків. Нехай кожен напише щось добре, що з ними траплялося за останній місяць на зовнішній стороні свого клаптика (можливо, це будуть чиїсь добрі вчинки щодо них) та труднощі, які вони проживали останнім часом, щось, що їх ранило, на внутрішній стороні клаптика.

(Попередьте учнів, що внутрішня частина, яка контактує з нашим тілом, не буде обговорюватись, тому що вона є найбільш інтимним та особистим. Нехай будуть зі собою максимально відкритими).

Після завершення індивідуальної роботи попросіть дітей разом полагодити сорочку (зшити клаптики разом). Коли робота буде завершена, запропонуйте кожній групі проаналізувати, які приємні, позитивні моменти/речі виписані на їхній сорочці. Якщо певні слова повторюються (наприклад, усі написали, як їм мама чи тато приготували сніданок або як вони спільно проводили час з друзями), запропонуйте учням записати їх навколо ґудзиків сорочки.

? Запитайте, чому, на думку учнів, речі/події, що роблять нас щасливими можуть бути однаковими для різних людей?

Рефлексія.

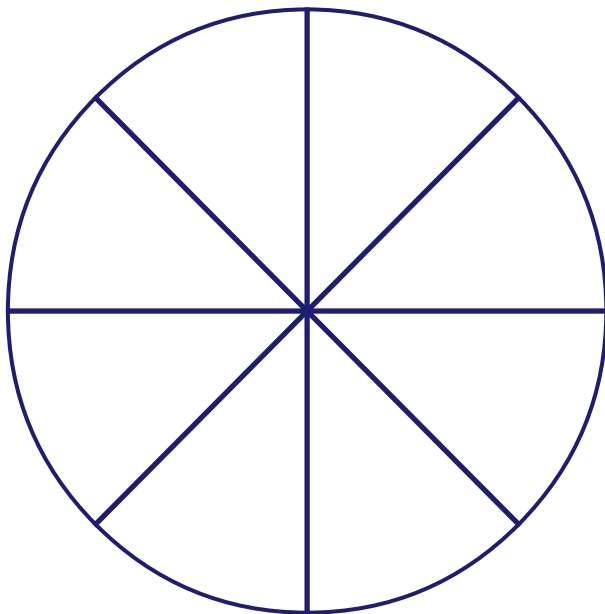
Поміркуймо трішки про внутрішню сторону сорочки, ту, що залишається невидимою. У житті завжди поєднуюватимуться добрі вчинки з поганими. Цього не уникнути. Іноді ми вчинятимемо погано щодо інших, часом — інші щодо нас. Однак потрібно старатися уникати поганих вчинків вже тому, що вони, як і добрі, здатні залишати свій слід у нашому житті та житті інших людей. Як ви думаєте, які наслідки для людини можуть мати «сліди» від поганих вчинків, які вчиняла вона, і які вчиняли щодо неї?

Поміркуймо разом, на що впливають наші вчинки:

У коло можна вписати стосунки, атмосферу, навчання, дружбу, емоції, успіхи, самооцінку, події та підібрати приклади.

Наші вчинки впливають на

2. Сенс життя людини. Цінності

Методична розробка «Сенс життя людини. Цінності» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

спонукати учнів аналізувати своє життя, опираючись на різні сфери розвитку, та обирати для себе персональний шлях, що впливає з особистісного аналізу.

Цільові знання:

учні розуміють, чому потрібно не переставати навчатися та вдосконалюватися, працювати над собою. Знають, що таке «баланс», і як його дотримуватися. Розуміють значення фундаментальних цінностей у їхньому житті.

Результати:

учні створюють персональний план розвитку на найближчий час, дотримуючись правила балансу різних сфер їхнього життя, створюють колаборації з однокласниками, що зможуть допомогти їм швидше і якісніше досягати успіхів.

Додаткові матеріали:

шаблони для персональної та групової роботи, ватмани, мішечок, роздаткові матеріали, книжки з м'якою обкладинкою (20 шт.), папір, коробка, проєктор.

2.1. Баланс у кожному дні

*І все, що тільки чините, робіть від душі,
немов Господеві, а не людям!*
(Кол. 3:23)

Аби відкрити красу стосунків з іншими, потрібно побачити самого себе зсередини, зрозуміти себе справжнього і прагнути балансу в житті. Дослідивши 4 сфери життя особистості, ми зможемо побачити, над чим нам варто ще попрацювати, чого нам не вистачає або, навпаки, що в нашому житті «працює» якнайкраще.

Вчитель виводить на екран слайд та коротко розповідає про 4 сфери, за якими учні оцінюватимуть себе під час цього уроку.

Тіло

Фізична енергія, контроль руху та усвідомлення тіла; розвиток і догляд за тілом для його тривалого функціонування за допомогою правильного харчування, занять спортом, йогою; рух, дії та вираження тіла.

Почуття

Емоційний спокій, здатність збирати і скеровувати бурхливі емоції в правильне русло; розуміти себе та інших; ставитися до життя злагоджено, вміти радіти.

Воля

Динамічна і наполеглива сила волі: здатність зосередити свою енергію на подоланні перешкод і досягненні успіху; йти по житті, змінюючи хід подій, долаючи виклики та досягаючи результатів

Інтелект

Ясність думок і навички міркування; усвідомлення життя через мислення, навчання та глибоке розуміння значень, мотивацій, дій.

Опісля вчитель роздає учням таблички для індивідуальної роботи. За потреби вчитель пояснює учням незрозумілі пункти в табличці.

Оцініть кожне твердження за запропонованими критеріями:

Сфера	Дотримуюся цього	Іноді так роблю	Роблю дуже рідко	Не роблю
Тіло				
я присвячую хоча б 20 хвилин прогулянці щоденно				
я п'ю достатню кількість води на день				
я роблю зарядку кожного дня				
я не їм шкідливих продуктів				
я дбаю про чистоту свого тіла та охайний зовнішній вигляд				
я маю улюблений вид спорту				
я сплю не менше, ніж 8 годин на добу				
я не перевтомлююся, чергуючи види діяльності протягом дня				
Почуття				
я не дію під впливом негативних емоцій				
я дозволяю собі переживати всі свої емоції				
я не соромлюся своїх емоцій				
я можу описати словами, що я відчуваю				
я знаю, якими можуть бути наслідки дій під впливом емоцій				
я вмію радіти простим речам				
я розумію почуття інших				
я допомагаю іншим переживати їхні важкі ситуації				

Сфера	Дотримуюся цього	Іноді так роблю	Роблю дуже рідко	Не роблю
Воля				
я дотримуюся поставлених перед собою завдань				
я виконую заплановане на день				
я доводжу справи до кінця				
я працюю над закріпленням корисних звичок				
я не опускаю руки, якщо щось не вдається одразу				
я дотримуюся обіцянок				
я не відволікаюся на «пожирачі часу» такі як комп'ютерні ігри, гортання стрічки в соцмережах, коли маю виконати важливі справи				
я мотивую себе й тішуся роботою, яка зроблена				
Інтелект				
я аналізую свої успіхи та помилки				
я докладаю зусиль, аби вдосконалюватися в тому, що мені вдається погано				
я застосовую нові знання та навички				
я вдосконалюю свої таланти				
я вважаю, що вчитися чогось нового ніколи не пізно				
я розвиваю свої вміння в різних напрямках				
я щодня виділяю час на те, щоб повправлятися у чомусь, що люблю чи чого хочу навчитися				

Сфера	Дотри- муюся цього	Іноді так роблю	Роблю дуже рідко	Не роблю
я даю собі час на відпочинок і можливість зробити щось легке й приємне				
Результати	/32	/32	/32	/32
тіло				
почуття				
воля				
інтелект				

Проаналізуйте результати і поставте сфери за порядком: від тієї, звички якої у вас вже сформовані і ви їх дотримуетесь, до тієї, звички якої ви або робите лише іноді.

Поміркуйте.

? Чому одні сфери переважають інші за якістю виконання? Чи відчутно це у вашому житті?

Купони завдань

Запропонуйте учням у 4 групах нагенерувати ідеї ймовірних пропозицій для кожної звички. **Наприклад,**

Група «Тіло»:

- «я присвячую хоча б 20 хвилин прогулянці щоденно» — *прогуляюся за компанію в місцевому парку кілька разів на тиждень*
- «я дбаю про чистоту свого тіла та охайний зовнішній вигляд» — *допоможу скласти гардероб на тиждень або писатиму смс-нагадування кожного вечора про те, що потрібно підготувати на ранок чисте взуття та одяг*

- «я не перевтомлююся, чергуючи види діяльності протягом дня» — *пораджу програмку на телефоні, яка нагадуватиме відпочивати або допоможе скласти розклад дня*

Група «Інтелект»:

- «я докладаю зусиль, аби вдосконалюватися в тому, що мені вдається погано» — *допоможу скласти карту прогресу в певних завданнях*
- «я вдосконалюю свої таланти» — *допоможу відшукати твої таланти і скласти план розвитку*

Поки учні працюють над ідеями, підготуйте «звички», роздрукувавши, вирізавши та погрупувавши їх за сферами.

Після роботи учні презентують свої ідеї перед класом і після обговорення оформлюють їх у «купони».

Купон. Сфера «Тіло»

Допомагаю _____

Купон. Сфера «Почуття»

Допомагаю _____

Купон. Сфера «Воля»

Допомагаю _____

Купон. Сфера «Інтелект»

Допоможу скласти
карту прогресу в певних
завданнях

Допомагаю _____

Зберіть усі купони в мішечок.

Запропонуйте учням поділитися на 4 групи відповідно до сфери, яка в них отримала найменшу кількість «позитивних» балів (учнів в одній групі має бути не більше 8, якщо виходить більше, попросіть когось з учнів обрати сферу, яка за балами отримала 3 місце). Роздайте групам погруповані «звички», аби кожен учень обрав з переліку одну, над якою працюватиме протягом найближчого часу (нічого, якщо навіть «звичка» вже буде в учня, її можна вдосконалювати).

Тіло

Я присвячую хоча б 20 хвилин прогулянці щоденно.

Співпраця з

Тіло

Я роблю зарядку кожного дня.

Співпраця з

Тіло

Я п'ю достатню кількість води на день.

Співпраця з

Тіло

Я не їм шкідливих продуктів.

Співпраця з

Опісля запропонуйте кожному учневі обрати собі купон з мішечка. Учні мають знайти двох однокласників:

- 1 — того, кому вони допомагатимуть із завданням, що зазначене на їхньому купоні,
- 2 — того, хто допоможе їм закрити їхню потребу в певній сфері.

Наприклад:

- пара 1 — Сашко допомагає Марті зі щоденними прогулянками.
- пара 2 — Марта допомагає Олесі із пошуком її талентів
- пара 3 — Павло допомагає Сашкові ...
- пара 4 — Олеся допомагає Віктору ...

Рефлексія

Запропонуйте учням поділитися враженнями від уроку. Запитайте:

- ? Чи згодні вони з результатами тесту?
- ? Чи хотіли б вони вдосконалити ті сфери, що опинилися на 3 і 4 місцях?
- ? Чому, на їхню думку, саме ці сфери так мало розвинуті в них?
- ? Чи планують вони працювати над обраною навичкою протягом тижня?

2.2. Баланс і фундамент

Запропонуйте учням поділитися їхніми результатами після праці над новою звичкою.

- ? Якими є результати і висновки з тижневої роботи в парах, чи було комфортно працювати разом?
- ? Які переваги праці в тандемі?

Чому корисно зберігати баланс і якими можуть бути наслідки, якщо ми про одні сфери дбаємо, а інші — занехаємо? Спробуймо перевірити це на фізичному рівні. Подивіться відео і відтворіть вправи, які пропонує тренерка.

У житті ви не зможете кожній сфері відводити однакову кількість вашого часу, зусиль, уваги. Тому таким важливим є баланс (якщо ви стоїте на одній нозі, іноді потрібно додати руку, щоб врівноважити тіло), який у кожної людини матиме свої пропорції.

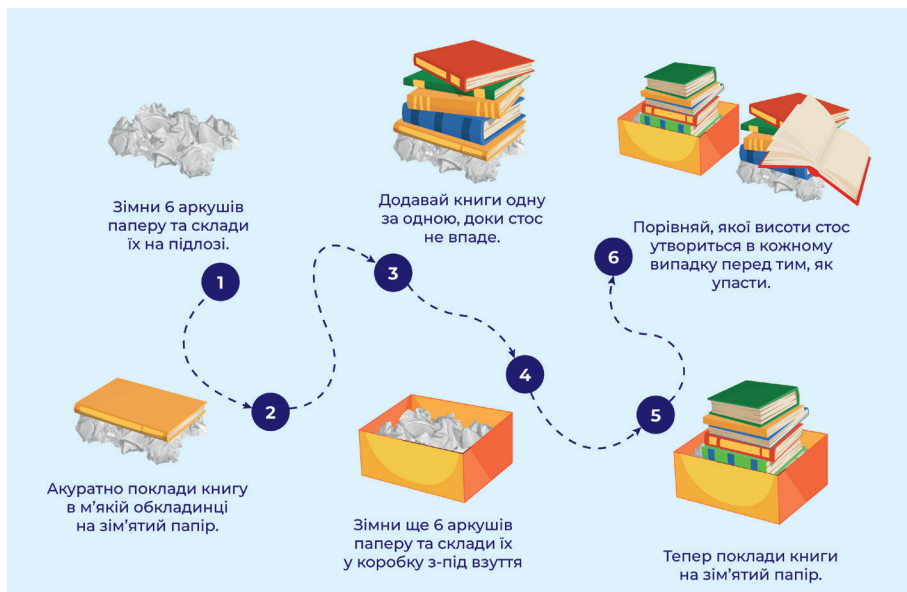
Наприклад, так, як ви додавали до свого повсякдення одну нову звичку зі сфери, якій ви приділяєте найменше часу.

Та окрім балансу, важливим є також фундамент.

Запропонуйте учням провести експеримент

з книжками (з кн. «Дитяча енциклопедія наукових експериментів» Томаса Канавана). Вам знадобиться приблизно 20 книжок з м'якими обкладинками, коробка з-під взуття, папір.

Експеримент з книжками демонструє, як міцність ефективного фундаменту здатна підтримувати будівлю. Зім'ятий папір під першим стосом розсунула в різні боки сила тяжіння, яка діє на книжки. Без додаткової підтримки стос втратив стійкість та розвалився.

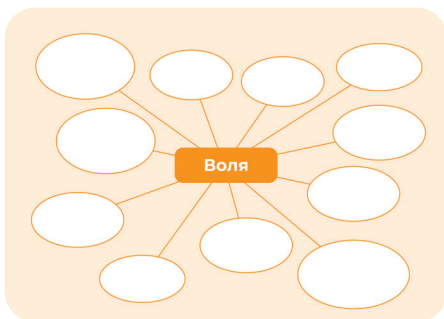
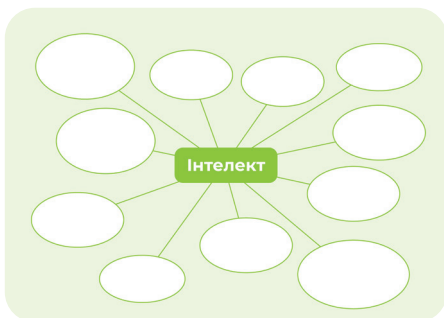
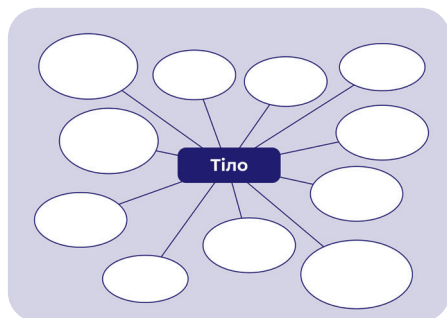
Проте під другим стосом книжок стояла коробка з-під взуття, стінки якої слугували фундаментом — вони утримували папір на місці та забезпечували стійкість. Завдяки цій додатковій стійкості на шар паперу можна покласти більшу кількість книжок.

? Запитайте учнів, чому, на їхню думку, одна вежа була більш стійкою, ніж інша?

? Якщо уявимо, що в людини також є фундамент, на якому вона стоїть, то що саме може ним стати? Що забезпечить їй стійкість? (Цінності, на які вона опирається).

Запропонуйте учням провести мозковий штурм у 4 групах відповідно до кожної сфери, про які йшлося на попередньому уроці («Тіло», «Почуття», «Воля», «Інтелект»).
Учні мають поміркувати про те, які ж цінності можуть бути закладені в ту чи іншу сферу.

Наприклад:

Тіло — здоров'я, самоповага, фізичний розвиток, краса, охайність.

Інтелект — саморозвиток, мудрість, наполегливість, цілеспрямованість.

Воля — характер, терпеливість, вміння робити вибір, стійкість, довіра до себе та інших.

Почуття — толерантність, емпатія, прийняття себе та інших, побудова стосунків, дружба, вірність.

Далі групи коротко презентують свої ідеї, чіпляючи свої карти на дошку. Тоді кожен учень може підійти до дошки і виписати собі цінності з тих сфер, які в нього найбільш розвинені (на основі тесту з попереднього заняття), а потім поміркувати, чи всі з тих цінностей йому належать, і як саме вони проявляються.

Наприклад:

Сфера	Цінності	Як проявляються?
<i>тіло</i>	<i>здоров'я</i>	<i>ходжу на тренування тричі на тиждень, дуже рідко вживаю шкідливу їжу</i>
<i>інтелект</i>	<i>саморозвиток</i>	<i>багато читаю, дивлюся пізнавальні відео</i>

Рефлексія

Запропонуйте учням зробити висновок із заповненої таблички:

- ? Чи знайшли вони власні цінності?
- ? Який цінностей їм не вистачає, аби розвивати інші сфери?
- ? Чи планують вони надалі працювати над тими сферами, які в них є малорозвиненими?

3. Любов до свого народу

Методична розробка «Любов до свого народу» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

спонукати учнів до дій, які притаманні відповідальним громадянам своєї країни; познайомити учнів зі знаковими постатями, які розвивали українську культуру.

Цільові знання:

учні розуміють, чому важливо бути свідомими представниками своєї нації, та як ними стати.

Результати:

учні візуалізують способи проявлення себе як громадянина.

Додаткові матеріали:

роздаткові, проєктор, маркери, олівці, ватмани.

3.1. Хто всі ці люди?

Запропонуйте учням поглянути на зображення окремих постатей і здогадатися, хто всі ці люди, й чим, на їхню думку, вони займалися?

Далі поділіть учнів на 6 груп і скажіть обрати по одній постаті. Роздайте учням додатки з інформацією про цих людей і попросіть їх опрацювати:

- учні мають знайти відповідь на запитання: чим цій постаті завдячують Україна й українці; що ця людина зробили такого, через що ми маємо її пам'ятати?
- учні мають підготувати постер про постать, записавши та змалювавши там основну інформацію про неї. Вони можуть вирізати з додатка зображення та частини тексту та використати їх для оформлення постера.

Чим Україна завдячує Іванові Мазепі?

Період правління Мазепи характеризувався відродженням гетьманської України, передусім Києва — її духовного центру, розвитком культури, а також піднесенням рівня соціального та релігійного життя.

Іван Мазепа значну увагу приділив саме розвитку освіти. Він спонсорував будівництво Києво-Могилянської академії та Чернігівського колегіуму. Був щедрим меценатом: будував і реставрував церкви, дарував храмам дорогоцінні речі, опікувався православними святинами за межами України. І все це — за власні кошти.

Фото: uinrp.gov.ua

73 тисячі золотих Мазепа виділив на будівництво Лаврської дзвіниці, 50 тисяч золотих — на відбудову Софіївського собору в стилі українського бароко. А на будівництво муру навколо Лаври Мазепа витратив космічну на ті часи суму — мільйон золотих. До речі, Пересопницьке Євангеліє, на якому зараз дають присягу Президенти України, теж належало Мазепі. У 1701-му році гетьман подарував його Переяславському кафедральному собору.

За гетьманства Мазепи активно видавали українські твори. За сприяння гетьмана в Україні почалося культурне відродження, яке охопило не тільки мистецтво й архітектуру, а й філософію, теологію, літературу та науку. Цікаво, що тоді ж виник новий напрям в українському мистецтві — українське бароко, яке ще називають мазепинським.

Фото: mvfund.org

Фото із сайту
«Локальна історія»

(Джерело: www.nbuv.gov.ua, tsn.ua/)

Гетьман, визначний політик та викрадач жіночих сердець? (ролик про Мазепу від «ШоТам»)

Чим Україна завдячує Андрею Шептицькому?

Шептицький здійснив реформу богословської освіти, яка надала можливість готувати високоосвічених священників. Увів у церковне богослужіння живу українську мову. Створив у Львові восьмикласну класичну гімназію, підтримував українське приватне шкільництво, щедро спонсорував українські культурно-просвітницькі товариства. Підтримував виховну роботу серед молоді, засновував пластові табори.

Фото із сайту «Інституту Історії Церкви»

З його ініціативи у 1905-му році створили Львівський національний музей, а у 1914-му — Український університет у Львові.

Андрей Шептицький також вів активну політичну діяльність, був депутатом Віденського парламенту та Галицького сейму. Найбільшим його політичним досягненням стала домовленість з польською стороною про виборчу реформу 1914-го року, яка збільшила політичне представництво українців у Галицькому сеймі. Здійснити її завадила Перша світова війна.

У період між двома світовими війнами Андрей Шептицький продовжував боротися за єдину Українську Державу та єдину українську Церкву, був меценатом українського мистецтва.

Йому завдячують своєю західноєвропейською художньою освітою декілька поколінь українських митців.

Серед них Модест Сосенко, Михайло Бойчук, Юліан Буцманюк, Іван Северин, Яків Струхманчук, Микола Федюк, Михайло Паращук, Іван Косинин, а також наступна «міжвоєнна» генерація художників — серед них Михайло Мороз, Степан Луцик, Василь Дядинюк, Марія Карп'юк, Софія Зарицька, Ірина Шухевич з Величковських, Петро Андрусів та багато інших, хто так чи інакше користувався опікою та фінансовою допомогою митрополита, працюючи в Україні. Всі ці художники згодом спричинилися до розквіту української художньої культури у малярстві, графіці, скульптурі, а також у сфері художньої критики, педагогіки та мистецтвознавства.

(Джерела: www.nbuv.gov.ua, christusimperat.org)

Олександр Новаківський. Мойсей
(Портрет Андрея Шептицького),
1915–1919 рр.

Митрополит Андрей Шептицький. Мистецька школа Олексі Новаківського
(ролик про Шептицького від «Живе Телебачення»)

Чим Україна завдячує Варварі Ханенко?

У власних маєтках у Райгородці на Черкащині й Оленівці на Київщині Варвара відкрила двокласне училище й агрошколу. В обох закладах навчали селянських дітей (а згодом і дорослих, для яких працювали вечірні курси) грамоти, усвідомленого господарювання й агрономії.

З 1904-го року в агрошколі працювали ремісничі майстерні: тут селяни опановували й удосконалювали навички ткацтва, вишивання, килимарства, виготовлення гобеленів, столярного ремесла, гончарства. Для збуту виробів народних майстрів Варвара Ханенко відкрила крамницю в Лондоні й у такий спосіб дала своїм селянам можливість заробляти. За гроші Варвари Ханенко на Київщині утримували сиротинець, брукували вулиці, провели водогін, збудували на одну з найперших сільських електростанцій, облаштували дендропарк із зарибленими озерами.

Разом із чоловіком Варвара фінансувала також археологічні дослідження Вікентія Хвойки та двічі видавала кількатомний каталог «Старожитності Придніпров'я». Ханенки належали до фундаторів Київського художньо-промислового й наукового музею (КХПНМ), попередника Національного музею історії України. На його відкриття 1904-го року подружжя подарувало понад 3 тисячі археологічних знахідок з власної колекції, зразки народної вишивки, традиційні килими...

Надбаннями Ханенків пишається і Національний музей українського декоративного мистецтва в Києві: килими, вишиванки, підризники, гутне скло, народна кераміка. А в Художньому музеї зберігаються старовинні ікони з колекції Варвари Ханенко.

У стінах музею Ханенків у Києві зберігається найбагатша в Україні колекція голландського, іспанського й італійського живопису.

(фото із сайту «Суспільне. Культура»)

(Джерело: *vogue.ua*)

Меценати, які привезли в Україну твори світових геніїв живопису і скульптури
(ролик про Ханенків від «ШоТам»)

Чим Україна завдячує Олександрі Екстер?

За Олександрою Екстер назавжди закріпилося визначення «амазонка авангарду», адже вона була активною учасницею художнього життя Європи початку XX-го століття. Широта її діяльності просто вражає: живопис, графіка, книжкове оформлення, дизайн одягу й аксесуарів, робота в театрі та кіно, викладацька та виставкова діяльність.

Відома театральна художниця, яка отримала Золоту медаль на Всесвітній виставці декоративного мистецтва та художньої промисловості в Парижі, була ще й досвідченою педагогинею. Основні принципи педагогічної системи були розроблені художницею 1918-го року. Саме тоді в київській студії сучасна сценографія (кубофутуристична та конструктивістська) чи не вперше в Європі стала систематичним курсом навчання.

У 1910-х роках освічені заможні жінки влаштовують по селах артлі та відроджують українську народну вишивку. Вони запрошують Олександрю Екстер і Євгенію Прибильську очолити ці артлі.

Художниці створюють ескізи для вишивок самі або ж запрошують інших митців. Вишивки з великим успіхом експонувалися в Києві, Парижі, Берліні, Мюнхені та Нью-Йорку. Ними оздоблювали одяг, їх використовували для декорування сумочок, шаликів,

(фото із сайту «Суспільне. Культура»)

Ескіз костюму для «Танцю з сімома вусями», 1917
(Джерело: artukraine.com.ua)

подушок, поясів тощо. Народні майстри запозичили в авангардистів динаміку, а митці вчилися в них використовувати відкриті яскраві кольори.

Саме Олександра Екстер поєднала ідеї кубізму з абстрактними мотивами та яскравими відкритими кольорами, запозиченими з народного українського мистецтва. Вона ж надихнула Пікассо на використання барвистих кольорів у кубізмі. Після спілкування з Екстер засновник кубізму різко розширює свою палітру та сміливо вживає всю гаму кольорів, не оминаючи й контрастів.

Ескіз костюму для «Танцю з сімома вуалями», 1917
(Джерело: artukraine.com.ua)

(Джерела: tyzhden.ua, uaview.ui.org.ua)

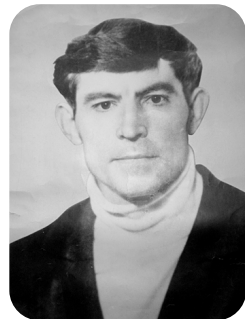

Народжені Україною 2. Епізод 8. Олександра Екстер
(ролик про Екстер від «FILM.UA Group»)

Чим Україна завдячує Василю Стусу?

Поет рідкісного таланту, який обрав долю борця. Із 47-ми років життя тринадцять провів у радянських слідчих ізоляторах, карцерах, камерах-одиночках, мордовських таборах, на Колимі, на каторжній роботі в шахті. Його позбавляли побачень з рідними, в нього вилучали вірші, листи й рукописи, з нього знущалися фізично. Його намагалися знищити морально. **«То був чоловік, який говорив і писав за будь-яких обставин ясно, як перед Богом, і платив за це життям»,** —

писав про нього Євген Сверстюк. Тому Василь Стус більше, ніж талановитий поет, публіцист, перекладач і літературознавець.

(Фото: khp.org)

Він був і залишається **«голосом сумління у світі розхитаних і розмитих понять честі, правди, порядності».**

З 1961-го року викладав українську мову в одній зі шкіл Горлівки. Стусу пропонували вступити до комуністичної партії, що допомогло б йому зробити кар'єру, стати директором школи. Але він відмовився і 1963-го року вступив до аспірантури Інституту літератури АН УРСР у Києві. Тут він познайомився із шістдесятниками Іваном Світличним, Михайлиною Коцюбинською й увійшов до Клубу творчої молоді.

4-го вересня 1965-го року в Києві мала відбутися прем'єра фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». Напередодні цієї події Україною прокотилася хвиля арештів творчої молоді. На показ фільму прийшла столична інтелігенція, серед якої був і Василь Стус. **«Василь піднявся...крикнув, щоб усі, хто протестує проти арештів, встали. Кілька спочатку людей піднялися, потім більше, потім більше. Але не всі...»**, — так згадує той день Іван Дзюба. За цей вчинок Стуса виключили з аспірантури.

На похороні Алли Горської у грудні 1970-го року Василь Стус сказав, що вбивство художниці замовила влада. Стус знав про агентів КДБ, які під час поховання пильно стежили за всіма й фіксували все, що відбувається.

Василь Стус ставав дедалі помітнішою фігурою: він писав відкриті листи до Компартії, Спілки письменників і Верховної Ради, критикуючи порушення прав людини й арешти колег. Незабаром режим арештував і його самого, перетворивши із захисника політв'язнів на ув'язненого.

Уперше Василя Стуса арештували 12-го січня 1972-го року — тоді відбулася ціла хвиля «різдвяних» ув'язнень українських дисидентів, яка увійшла в історію під назвою «операція "Блок"» або «арештована коляда».

Святковий вертеп в одній із львівських квартир. Зібралися Любомира Попадюк, Василь Стус, Олена Антонів, Ірина Калинець, Марія й Ганна Садовські, Михайло Горинь, Стефанія Шабатура, Мар'ян Гатало, Олександр Кузьменко. Фото: СБУ

Двічі відбував покарання в таборах. У 1976-му році, відбуваючи перше покарання, написав відмову від радянського громадянства: **«...Бути радянським громадянином — значить бути рабом...»**.

(Джерела: cheline.com.ua, suspilne.media)

Незламність українського духу: історія Василя Стуса (ролик про Стуса від «Сніданок з 1+1»)

Чим Україна завдячує Аллі Горській?

Художниця-монументалістка, дисидентка, правозахисниця, Алла Горська народилася у Ялті. Вона творила монументальні полотна, а радянська влада їх нищила, як «ідейно ворожі». За нею постійно стежили агенти КДБ, а вона кепкувала зі «шпиків» і вітала усіх звільнених з таборів політв'язнів. Не визнавала обмежень у творчості, свободі слова та думки.

(Фото: treasures.ui.org.ua)

На початку 60-х років Алла Горська разом з Віктором Зарецьким, Василем Стусом, Василем Симоненком, Іваном Світличним організували Клуб творчої молоді (КТМ) у Києві. Крім них, туди ввійшли Іван Драч, Євген Сверстюк, Ірина Жиленко, Михайлина Коцюбинська, Микола Вінграновський, Лесь Танюк, Іван Дзюба. Молоді митці проводили дискусії, мистецькі вечори, влаштовували виставки, займалися самвидавом, морально й матеріально підтримували одне одного.

Алла Горська не належала до української культури в широкому розумінні цього слова від народження, не знала української мови, але стала однією з тих, кого за вільнодумство й «українськість» карали. Українську мову Алла Горська вивчила у спілкуванні зі своїми друзями з КТМ, читаючи їхні поезії — вірші Ми-

коли Вінграновського, Івана Драча, Василя Симоненка. Писала диктанти, які друзі їй надиктовували й потім перевіряли.

У 1964-му році група художників — Опанас Заливаха, Людмила Семикіна, Галина Севрук, Галина Зубченко й Алла Горська — взялися створювати вітраж до 150-річчя Тараса Шевченка у вестибюлі Червоного корпусу Київського національного університету. Побачивши

макет, партійне керівництво запанікувало. Вочевидь, зображений там Шевченко й образ України-матері не вписувалися в закріплені радянською ідеологією стереотипи. Аллу виключили зі Спілки художників.

Алла Горська разом з Василем Симоненком і Лесем Танюком відкрила місця поховань людей, розстріляних енкаведистами у 1930-х роках, у Биківні, на Лук'янівському та Васильківському кладовищах, про що написала заяву в Київську міську раду.

У 1965-му році почалися арешти. Алла Горська надіслала заяву прокуророві УРСР, протестуючи проти порушення прав людини.

«Горська була однією з перших, хто підписував усі документи проти переслідувань і репресій. Вона писала листи політ'в'язням, підтримувала їх на засланні, а також зустрічала тих, хто повертався з таборів, і допомагала їм. Вона дуже любила людей», — розповідав Євген Сверстюк.

*«Боривітер» А. Гросько,
В. Зарецький, Г. Зубченко,
Г. Пришедько, 1967 р.
Ескіз мозаїчного панно
«Боривітер» для ресторану
«Україна» у Маріуполі. Музей
шістдесятництва*

(Джерело: www.radiosvoboda.org/)

Українська художниця, правозахисниця та дисидентка — Алла Горська (ролик про Горську від «Сніданок з 1+1»)

Після виконаної роботи учні створюють невеличку виставку постерів про особистостей, яких вони досліджували. Представники групи презентують постать, розповідаючи про її роль для України.

Рефлексія.

Попросіть учнів підсумувати: чим, на їхню думку, є любов до свого народу, своєї країни? Як цю любов проявляли постаті, зображені на постерах?

3.2. То який же він — громадянин XXI-го століття?

Учні вже мають кілька яскравих прикладів визначних українських громадян. Запропонуйте їм поміркувати над тим, які права, обов'язки має громадянин у їхньому розумінні та з їхнього досвіду.

Поділіть учнів на 4 групи (по 4–5 учасників). Вони мають написати якомога більше ідей, що стосуються ключової теми.

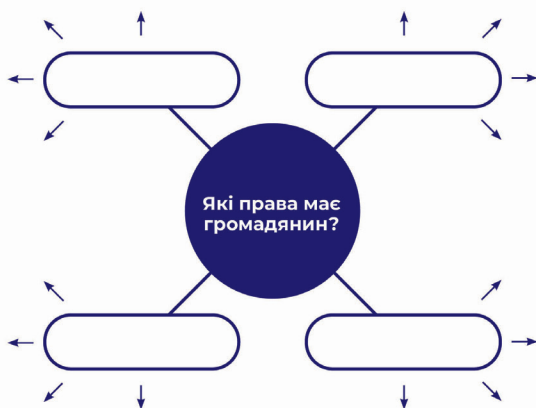
Група 1. Які права має громадянин?

Група 2. Які обов'язки має громадянин?

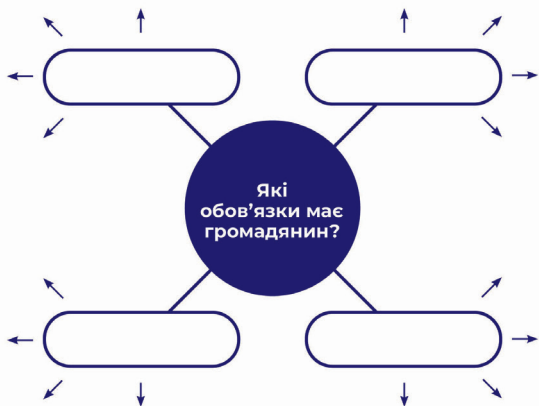
Група 3. Опис зразкового громадянина XXI-го ст.

Група 4. Яким має бути громадянин України?

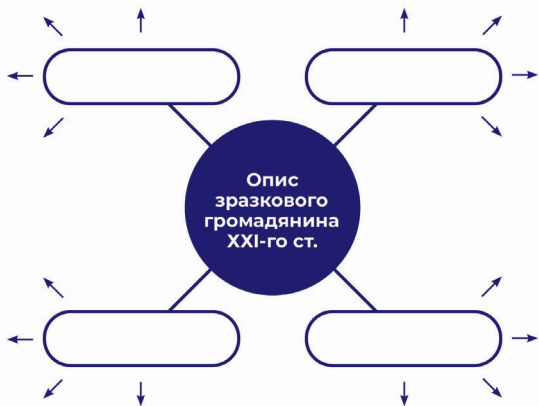
ГРУПА 1

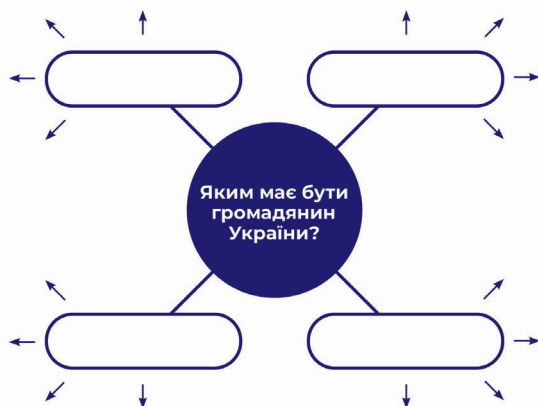
ГРУПА 2

ГРУПА 3

ГРУПА 4

Опісля попросіть учнів презентувати їхні інтелект-карти. Обговоріть напрацювання учнів.

Рефлексія.

Запропонуйте учням поділитися тим, що їм найбільше запам'яталося з цих уроків, які висновки про любов до свого народу вони зробили?

На завершення учні можуть поміркувати про те, яким чином особисто вони можуть висловити любов до своєї країни, і записати 4–5 кроків:

Моя любов до України проявляється у

1.

2.

3.

4.

5.

4. Я навчаюся

Методична розробка «Я навчаюся» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

допомогти учням зрозуміти роль навчання у їхньому житті та побачити зв'язок різних предметів, які вивчають у школі, з потрібними для життя м'якими навичками.

Цільові знання:

учні ознайомляться з десятьма м'якими навичками, дізнаються, як розвивати їх у школі та повсякденному житті.

Результати:

учні занотують конкретні способи розвитку м'яких навичок, а також створять постер про навички, що пов'язані з професією їхньої мрії.

Додаткові матеріали:

роздаткові картки, проєктор, коробка чи мішечок.

4.1. Чого ще можна навчитися у школі

Запитайте учнів, чи знають вони, **навіщо їм навчатися?**

Запишіть спільно якомога більше ідей.

Ми відвідуємо школу не лише заради знань, які можемо здобути, вивчаючи низку предметів, але й для формування так званих м'яких навичок.

Розгляньте з учнями чотири уривки з мультфільму «Лео». Проаналізуйте кожного персонажа:

? З якою проблемою Лео допоміг йому чи їй впоратися? Як саме?

? Що наприкінці мультфільму Лео сказав учням? (розгляньте п'ятий уривок). Якими учні стали за цей рік?

Об'єднайте учнів у групи (3–4 учасники) та запропонуйте обрати одну м'яку навичку (підготуйте заздалегідь картки з навичками та мішечок чи коробку). Завдання учнів: дізнатися якомога більше про цю навичку та описати, яким чином її можна розвинути у школі та їхньому повсякденному житті.

Критичне мислення — здатність людини аналізувати інформацію, ставити під сумнів твердження, оцінювати аргументи та формувати власні обґрунтовані висновки, а не приймати все на віру.

Саморозвиток і навчання — свідоме прагнення до самовдосконалення в різних аспектах життя.

Креативність — це здатність нестандартно мислити, вигадувати нові ідеї та знаходити незвичайні рішення.

Уміння працювати в команді — це вміння разом шукати сильні рішення, проявляти повагу до інших і викликати повагу до себе.

Ініціативність — це риса особистості, яка характеризується здатністю самостійно починати нові справи, пропонувати ідеї, брати на себе відповідальність та діяти активно, без потреби зовнішніх спонукань.	Медіа- та цифрова грамотність — це здатність людини критично сприймати, аналізувати, оцінювати та створювати інформацію в різних медіаформатах, використовуючи цифрові технології.
Тайм-менеджмент — процес організації та планування розподілу часу між різними видами діяльності з метою підвищення ефективності, продуктивності та досягнення поставлених цілей.	Комунікативні навички — здатність людини ефективно спілкуватися, тобто вміння розуміти інших та бути зрозумілим, а також встановлювати та підтримувати контакти з людьми, досягаючи поставлених цілей через спілкування.
Емоційний інтелект — здатність людини розуміти власні емоції, використовувати їх та керувати ними, а також розпізнавати емоції інших людей і впливати на них.	Гнучкість мислення — можливість людини адаптувати своє мислення до нових умов, незвичних ситуацій або різноманітних завдань.

Після опрацювання групи можуть поділитися своїми результатами та обговорити їх з усім класом.

Рефлексія.

- ? Якщо би ви були сценаристом(-кою) мультфільму «Лео», яку проблему чи які труднощі ви б хотіли висвітлити? *Наприклад, невпевненість у собі, страх відповідати перед класом чи інше.*
- ? Яку з м'яких навичок ви хотіли б розвивати в собі? Чому?

4.2. Чому я це вивчаю?

З минулого заняття учні дізналися про різні м'які навички. Цього разу спробуємо з'ясувати, як ці навички можуть бути пов'язані з конкретними навчальними предметами.

*Наприклад, **комунікація на уроці мови** — це про...*

***Креативність на уроці математики** — це про...*

***Емоційний інтелект на уроці біології** — це про... та ін.*

Раніше учні вже роздумували над своїми мріями та обговорювали свої таланти. Роздайте їм пазл, де кожен та кожна мають попрацювати самостійно, вписавши посередині, ким вони хотіли б стати в майбутньому (яку професію хотіли б обрати) та як саме їм може знадобитися кожна з м'яких навичок, наведених на пазликах.

Рефлексія.

- ? Чи вдалося вам знайти в різних шкільних предметах щось корисне для вашого майбутнього?
- ? Поверніться до ваших відповідей на питання «*Навіщо нам навчатися?*» та доповніть їх, враховуючи те, що ви дізналися за ці два заняття.

5. Плекаймо свої таланти

Методична розробка «Плекаймо свої таланти» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

показати учням, що всі наші дії впливають на наш бренд як унікальної особистості, що людина творить себе сама.

Цільові знання:

учні розуміють поняття «особистий бренд», знають свої сильні сторони та таланти.

Результати:

учні в групах планують роботу над створенням бренду, а також самостійно працюють над схемою аналізу особистого бренду.

Додаткові матеріали:

роздаткові, стикери, ватмани, кольорові олівці чи ручки, проектор.

5.1. Бренд

Напишіть на дошці слово «бренд», запропонуйте учням назвати асоціації, які у них виникають, коли вони чують це слово. Ви можете записувати відповіді учнів. Далі допишіть перед словом «бренд» «особистий». Які асоціації виникають в учнів, коли вони чують словосполучення «особистий бренд»?

Запитайте учнів, чи пов'язані, на їхню думку, бренд та особистий бренд між собою? Як саме?

За кожним відомим брендом є людина з її цінностями, переконаннями, талантами. Удосконалюючи себе, вона може вплинути на світ навколо, наприклад, заснувати й розвинути велику справу.

Робота в групах.

Поділіть учнів на чотири групи та роздайте їм історії брендів і їхніх засновників. Попросіть учнів прочитати уважно текст і відповісти на запитання:

- ? Чим займається бренд?
- ? Які цінності цього бренду? яка його місія?
- ? Чому засновник вирішив розпочати саме таку справу?
- ? Розкажіть про цей бренд не словами, а символами.
Вигадайте шифр. Наприклад: 🏠 🔄 ♿ 🚚 ❤️ 🚲 🦾 📱 📄
- ? Як можна описати людину, що створила такий бренд? Якою вона є у ваших очах?
- ? Що вас надихнуло в історіях засновників?
- ? Чи хотіли б і ви заснувати власний бренд?

Опісля групи ділитимуться інформацією, яку дізналися, з іншими.

1

ВИДАВНИЦТВО
СТАРОВОГО ЛЕВА

«Видавництво Старого Лева»: українське видавництво для всієї родини, що випускає твори художньої літератури, поезію, освітні й науково-пізнавальні книжки для дітей, мотиваційну й бізнес-літературу, кулінарні й альбомні видання, що вирізняються якістю друку й упізнаванним стилем. Найактивніше видавництво в українському медіапросторі.

Має представництва у Львові, Києві, Дніпрі й Одесі.

Мар'яна Савка — головна редакторка та засновниця «Видавництва Старого Лева». Також вона поетка, дитяча письменниця, літературознавиця, публіцистка, перекладачка, громадська діячка, членкиня Асоціації українських письменників та Національної спілки письменників України, лідерка тріо «Мар'яничі» тощо.

Мар'яна Савка закінчила філологічний факультет Львівського національного університету ім. І. Франка, театральну студію, належала до літературних угруповань, стала авторкою кількох поетичних збірок, а також прозових видань. Одним зі знакових є «12 неймовірних жінок про цінності, які творять людину». Це книжка, до якої ввійшли інтерв'ю з дванадцятьма впливовими й авторитетними українськими жінками-представницями різних галузей про цінності, такі як рівність, незалежність, толерантність, вдячність, милосердя, свобода.

Цей та інші видавничі проєкти Мар'яни Савки (й «Видавництва Старого Лева» також) є благодійними й спрямовані на різні потреби: від облаштування дитячої кімнати освіти та відпочинку у львівському Охматдиті до зборів на потреби українського війська в часі війни з росією. Мар'яна Савка є однією з українок, які реалізувалися в різних сферах, але при цьому не зрадили власних переконань і принципів. У всіх проєктах вона керується чіткими ціннісними орієнтирами, серед яких розвиток українського — один з основних.

2

«Зробив тато» — це сімейна мануфактура, у якій з дерева виготовляють іграшки для розвитку й творчості, прикраси до Різдва й Нового року. Усе своїми руками з натуральних матеріалів спільно з невеликою командою виготовляє один із засновників — Марко Савицький. Разом з Марком справами керує дружина Марія Гром. Обоє — архітектори за освітою.

Цікаво, що мануфактуру не звикли називати бізнесом, а радше — доброю справою. Тут є просте пояснення: усе ґрунтується на цінностях. Сім'я не женеться за кількісними показниками й захмарними заробітками (хоча могли б такі мати, адже продукція «Зробив тато» представлена в 38 країнах світу), а хоче бути співпричетною до творення дива, до щасливого дитинства маленьких хлопчиків і дівчаток, до плекання такої атмосфери в сім'ї, де батьки й діти справді зацікавлені в тому, аби проводити час разом, мають спільні інтереси і загалом спільно, а не поодиначі, проживають життя.

Окрім того, мануфактура активно залучена в благодійність. Це й окремі ініціативи Марка й Марії, і долучення до різноманітних проєктів, зборів та ідей друзів, інших українських брендів, лікарень тощо.

Марко Савицький та Марія Гром — подружжя архітекторів. Ідея створювати натуральні екологічні іграшки й прикраси виникла не просто так — сім'я була в кризі. Вони не мали навіть коштів, аби придбати подарунки на свята своїм дітям і племінникам. Почали робити їх своїми руками. Усе, що виготовляють у «Зробив тато», зроблене як для своїх. Тому й користується попитом.

Для команди мануфактури головними є діти, які отримують іграшки, дорослі, яким вдалося по-дбати про своїх близьких і влаштувати їм свято, компанії, які так само орієнтуються на те, аби зробити щось приємне й корисне для своїх клієнтів. Тому подружжя ніколи не відмовляється від своїх переконань, а власні родинні цінності з любов'ю транслюють через виготовлені продукти. Однією з таких є важливість сім'ї, наприклад. Адже від тієї атмосфери, яка панує між дітьми й батьками, залежить дуже багато навіть у житті цілої країни.

3

dodo
socks

«Dodo Socks» — це український бренд, який створює шкарпетки, хустки й елементи білизни. Головна його місія — популяризація українського. Команда визначає для себе три основні цінності в роботі: українська ідентичність, локальне виробництво та соціальна відповідальність.

Усю продукцію виробляють виключно в Україні. Раніше майже все створювали в Рубіжному на Луганщині, але росіяни зруйнували потужності. Проте знищили місце, а не ідею. Тепер «Dodo Socks» зосередили виробництво у Львові й розширили спектр ідей. Мабуть, ви знаєте бренд за барвистими шкарпетками, у дизайні яких вкладені мотиви подорожей різними частинами України, відтворені елементи праць українських художників, закарбовані слова українських письменників, науковців, громадських діячів, які стали тими людьми, що творили національну ідентичність і, без перебільшення, незалежність України.

Це бренд, який декларує соціальну відповідальність. Тому благодійність — одна з найбільш розвинених гілок роботи «Dodo Socks». А благодійність, як знаємо, — ознака свідомого й небайдужого бізнесу.

Марта Турецька й Андрій Плясун є засновниками бренду «Dodo Socks». Бізнес вони заснували не від браку коштів, адже обоє побудували успішну й добре оплачувану кар'єру в IT-галузі. Але вони мали ідею, якій вирішили дати шанс.

Зізнаються, що починалося все не без труднощів, адже не вистачало коштів на виготовлення великих партій шкарпеток, а малих партій не хотіли робити підприємства.

Якість для «Dodo Socks» була й залишається передусім. Це дуже клієнтоорієнтований бізнес. Виграшними є унікальні дизайни, які розробляє вся команда. Вони також несуть цінності, адже «говорять» і про знакових постатей, і про речі, які є вічними й важливими як для українського, так і для закордонного покупця.

4

«Нова пошта» — українська компанія з експрес-доставки. Бренд існує з 2001 року. За цей час вдалося не просто налагодити доставку, але й створити низку допоміжних компаній у Молдові, Литві, Польщі, Чехії, Румунії, Німеччині.

Основна ціль компанії — забезпечити легку й швидку доставку до кожного, хто нею користується. В Україні її мережа складається вже з 9300 відділень і 14000 поштоматів. Окрім цього, відкриваються нові відділення за кордоном.

Бренд використовує слоган «Доставка майбутнього». Це говорить про кілька його ключових цінностей: клієнтоорієнтованість і постійний розвиток та вдосконалення технологій.

Бренд потужно діє в часі війни й тим самим підтверджує чітку громадянську позицію засновників і команди. Де б не відбувся обстріл — «Нова пошта» максимально швидко відновлює відділення й доставки всього необхідного. Поблизу лінії фронту також діють відділення пошти, до яких можна передавати допомогу захисникам. «Нова пошта» також запровадила «Гуманітарну пошту»: посилки з благодійною метою передавали коштам компанії. З 2022 року вона стала окремим напрямом роботи бренду, адже треба було масово відправляти посилки для захисників на фронт. Окрім цього, бізнес активний благодичинець і передає мільйони гривень на різні благодійні проекти, активно підтримує ЗСУ.

В'ячеслав Климов і Володимир Поперешнюк — засновники «Нової пошти». Вони дружать з університету й мали по 25 років, коли заснували цю компанію. Володимир мав кондитерський бізнес і думав, як можна налагодити транспортування смаколиків з Полтави по всій Україні. Вирішили з другом створити власний сервіс доставки.

Треба додати, що все це відбувалося на початку 2000-их років. Як такого ринку доставки не було. Переважно люди передавали якісь посилки через провідників у поїздах або водіїв рейсових автобусів. Хлопці вирішили створити для українців сервіс, через який передавати усе буде легко, швидко, зручно й надійно.

Не варто думати, що все одразу вдалося дуже легко. Аж на шостий рік роботи «Нова пошта» нарешті стала прибутковою.

Це соціально відповідальний бізнес. Під час пандемії коронавірусу бренд шукав, за- куповував і доставляв потрібне обладнання, медикаменти й захисні засоби для українських лікарень.

У компанії кажуть: «Нова пошта» прагне бути не лише сервісом з доставки, а й партнером у житті кожного українця, його опорою у склад- них ситуаціях, а також відповідальним корпора- тивним громадянином України».

Проектна робота.

Поділіть учнів на команди наново. Це можна зробити за допомогою кольорових стикерів, які кожен витягатиме з мішечка.

Завдання групи — створити бренд, який мав би завдання, місію та цінності, а також сфери, до яких кожен учасник команди міг би долучитися.

Роздайте групам аркуш з алгоритмом роботи та ватман. До початку роботи в групах перегляньте разом алгоритм і з'ясуйте, чи все зрозуміло.

Алгоритм роботи над проектом:

1. Кожен учень протягом двох хвилин **думає над тим, що йому добре вдається**, і записує все, що спадає йому/їй на думку, на стикерах. Це може стосуватися того, що вони вміють/ знають/роблять у вільний час.

Далі учні клеять свої стикери на краях ватману, аби кожен міг прочитати, які можливості є в команди. Можливо, знання, вміння чи захоплення когось з учасників надихне команду на ідею проекту.

2. Опісля команда вирішує, який бренд вона хоче створювати.

Назва бренду:

Ідея бренду:

Місія бренду:

Цінності бренду:

Наприклад:

Назва: "Історики"

Ідея: створення серії коміксів на історичну тематику

Місія: ознайомити учнів 5-9 класів з історичними подіями

Цінності: знання, світогляд, розвиток, читання

3. Розподіл ролей.

Кожен учасник команди обирає собі роль у розвитку майбутнього бренду і визначає свої дії.

Наприклад:

Андрій створить рекламний текст, Олена підготує дизайн афіші, Іван та Віта збиратимуть історичні матеріали на конкретні теми, Анна та Настя писатимуть текст для коміксів, Влад малюватиме сценки.

4. Прописування покрокового плану.

Команда з усього переліку дій учасників формує план роботи.

Після завершення роботи над проєктом, команди презентують свою роботу перед класом (2–3 хв на виступ).

Рефлексія.

Попросіть учнів поділитися їхніми враженнями від роботи над проєктом.

5.2. Особистий бренд

*Особистий бренд — це те, що про вас говорять люди,
коли вас немає в кімнаті.*

CEO Amazon Джефф Безос

Кожна людина має справу з брендом, адже протягом життя працює над собою або ні, діє згідно з власними цінностями або нехтує ними, плекає свої таланти або ж занедбує їх.

Робота в групах.

Поділіть учнів на три групи та запропонуйте учням переглянути уривки з фільму «Сам удома» та порівняти, яким був особистий бренд Кевіна до того, як він залишився сам, і після цього.

Група 1.
Уривок 1

Уривок 2

Уривок 3

Група 2.
Уривок 1

Уривок 2

Уривок 3

Група 3.
Уривок 1

Уривок 2

Уривок 3

Запропонуйте учням поміркувати над тим, чому Кевін змінював свої думки та переконання протягом фільму? Що спонукало його переглянути свою поведінку та ставлення до інших?

Якщо б ми говорили про особистий бренд Кевіна, то як би учні описали його на початку фільму, а як — у кінці?

Попросіть учнів сформулювати висновок після перегляду та обговорення. Наприклад, ми відповідальні за наш особистий бренд або особистий бренд — це наше щоденне життя: те, як ми себе поводимо з іншими, те, що ми говоримо, те, які переконання маємо, те, які рішення приймаємо.

Після обговорення роздайте учням шаблони для самостійної роботи над таблицею «Мій особистий бренд».

Мій особистий бренд	
Ім'я:	
я вдома:	я з друзями:
я у школі:	я наодинці зі собою:

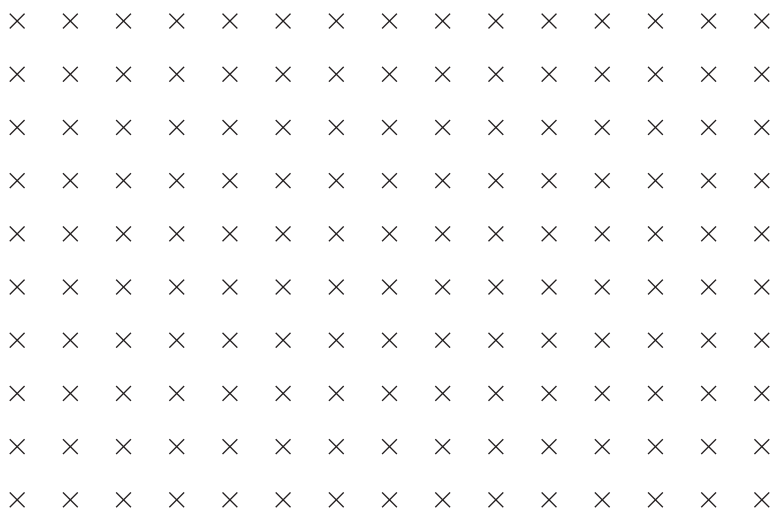

Рефлексія.

Попросіть учнів поділитися висновками, які вони зробили, коли заповнили таблицю: чи планують вони працювати над особистим брендом, у якій сфері їм найбільше потрібно вдосконалюватися.

Додаток

Завдання на розвиток креативності На чистому аркуші накресліть на рівній відстані одне від одного кола або хрестики. Також їх можна попередньо роздрукувати.

Підключіть уяву та спробуйте створити з кожного кружечка або хрестика якийсь символ чи предмет — тварину, знак, людину, будівлю, рослину тощо. Головна умова — малюнки не мають повторюватись.

Для наочності використовуйте два кольори ручок чи олівців: один для створення схематичного шаблону, інший — безпосередньо для малюнка.

6. Мужність бути собою та непохитність переконань

Методична розробка «Мужність бути собою та непохитність переконань» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

спонукати учнів бути стійкими у своїх переконаннях, опиратися на свої цінності та мати мужність відстоювати свої кордони.

Цільові знання:

учні розуміють, що означає бути мужнім, та які ситуації потребують від них мужності.

Результати:

учні чітко окреслюють свої кордони, опираючись на свої пріоритети та переконання.

Додаткові матеріали:

роздаткові, проєктор, маркери, олівці, аркуші.

6.1. Стати перлиною

Розкажіть учням про народження перлини.

Чи знали ви, що в природі перлина народжується в непримітній на перший погляд мушлі, що мешкає в теплих морських водах? Утворення перлів — це свого роду захисна реакція молюска на чужорідне тіло, що потрапило в його стулки.

Молюск обволікає подразник шаром перламутру, ізолюючи його. З часом, шар за шаром, утворюється унікальна перлина, адже двох абсолютно однакових перлин не буває.

У природних умовах цей процес відбувається вкрай рідко і триває роками. Уявіть собі, щоб сформувалася перлина діаметром 5 мм, молюску потрібно майже 20 років!

На початку XX століття японський ловець перлів відкрив таємницю народження перлини і запропонував спосіб їх вирощування. Але навіть після появи цього методу перли не стали масовим продуктом. Незважаючи на всі зусилля з боку людини, остаточне рішення про народження перлини приймає природа — материнський молюск може просто відкинути чужорідне тіло або навіть загинути, не перенісши вторгнення.

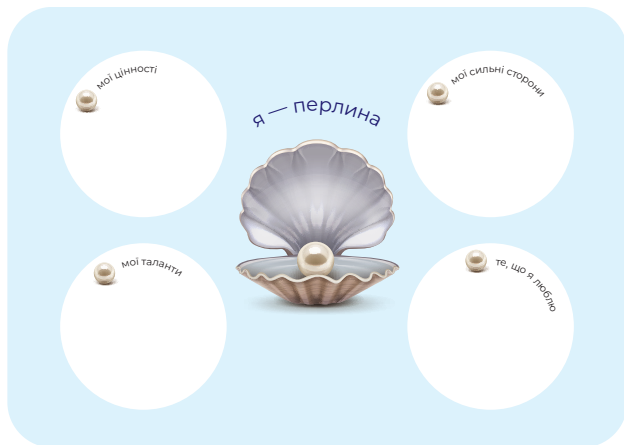

Обговоріть історію народження перлини з учнями:

- ? Чому кожна перлина є унікальною та високо цінується?
- ? Чи можна людину порівняти з перлиною?
(кожна людина є унікальною, вона формується протягом життя, вдосконалюється, працює над собою)

Запропонуйте учням пригадати те, про що ви вже говорили з ними раніше, і скласти свій портрет як унікальної перлини:

Учні можуть поміркувати про те, чи складно їм дається завжди бути собою та триматися своїх цінностей. Якщо виникають труднощі, то з чим саме?

Перегляньте з учнями короткометражку “Норе”.

Обговоріть її:

- ? Як би ви охарактеризували маленьку черепашку?
- ? Як черепашка реагувала на ситуації, які її лякали?
Чи страх зупиняв її?
- ? Що допомагало черепашці не зупинятися?

Запропонуйте учням проаналізувати емоції та дії черепашки під час різних подій, які з нею відбувалися (для цього можна поділити учнів на групи по 4 або запропонувати роботу в парах над одним з обраних уривків).

Подія	Емоції, дії
1. Жаринка	
2. Краб	
3. Чайка	
4. Океан	

Після опрацювання учні презентують результати роботи, обговорюють їх та доповнюють одні одних.

Творче завдання.

У групах чи парах учні можуть намалювати комікс про те, що трапилося з черепашкою після завершення відеоанімації:

? З ким або чим вона зустрілася?

? Як себе поводи́ла?

? Які риси характеру проявляла?

Рефлексія.

Підсумуйте заняття фразою: «Мужність — це бути собою та не втрачати надію!»

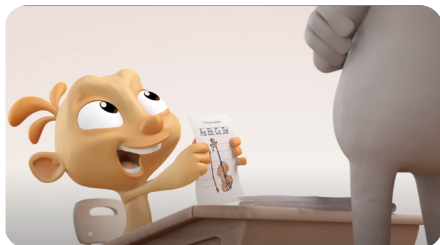
Нехай учні доповнять визначення «мужності» власними словами.

6.2. Бути стійким

*«Пильнуй себе і навчання; тримайся цього,
бо, роблячи так, і себе спасеш, і тих, хто тебе слухає»
(1 Тимофію 4:16)*

Бути собою — це часто ще той виклик. Значно простіше злитися з натовпом і не привертати до себе зайвої уваги.

Прегляньте з учнями
короткометражку “Alike”

Обговоріть переглянуте:

- ? Як змінювався настрій хлопчика від початку і до завершення відео?
- ? Чому тато чекав на зустріч зі сином?
- ? Про що мріяв хлопчик?
- ? Чому для інших ця мрія здавалася неважливою?
- ? Що трапилося, коли хлопчик перестав мріяти?
- ? Чому насправді так мало людей мріють про щось?

Запропонуйте учням пригадати

- ? Про що вони мріяли в молодших класах?
- ? Чи змінилися їхні мрії?
- ? Про що вони мріють зараз?
- ? На їхню думку, їм вдасться втілити свою мрію? Чому?
- ? Якщо так, то які кроки вони готові для цього зробити?

✦ Моя мрія ✦		
Страхи (чому не вдасться її втілити, що може стати на заваді)	Конкретні кроки до втілення	Риси характеру, які мені знадобляться

Свої записи учні можуть супроводжувати малюнками.

Після опрацювання учні по черзі розповідають про свою мрію та про те, що їм знадобиться, щоби її реалізувати.

Рефлексія.

Поміж кроками до втілення своєї мрії перед нами можуть поставати неабиякі труднощі, однак це зовсім не означає, що потрібно відмовитися від своїх цілей. Якщо нам вистачає сил долати проблеми на шляху до своєї мрії, це означає, що ми на правильному шляху!

Учні ставлять перед собою постанову робити щось одне невеличке, що наблизитиме їх до мрії.

7. Почути голос сумління

Методична розробка «Почути голос сумління» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

допомогти учням усвідомлено ставитися до своїх дій, аналізувати свою поведінку та свій внутрішній стан при цьому.

Цільові знання:

учні розуміють роль щирості та правди в житті людини, знають, до чого призводить зарозумілість і гординя. Розуміють, як показувати свої переваги, не вдаючись до гордині.

Результати:

учні досліджують та самостійно моделюють ситуації, у яких конкретна поведінка псує стосунки між людьми та має інші негативні впливи або, навпаки, рятує ці стосунки.

Додаткові матеріали: роздаткові.

7.1. Що ми приховуємо?

Вчитель ділить учнів на дві групи та пропонує їм прочитати і проаналізувати історію.

Група 1.

«Знову Ірка зі своєю математикою! Ох, як вона дістала! Сказав же: не збираюся я витратити час і пояснювати тобі те, що у твоїй дівочій голові не вкладається!» — роздратовано міркував Сергій.

Хлопець вкотре відмовився допомогти однокласниці з математикою. Вона йому давалася надзвичайно легко, він вирішував задачі напрочуд швидко, а контрольну писав за якихось 15–20 хвилин. Іра ж, навпаки, мусила докладати багато зусиль, щоб опановувати кожну тему. Думала, Сергій погодиться попрацювати разом — та де там.

Він постійно був таким. Не давав нікому слова, вважав себе найкращим і навіть не намагався це приховувати. Йдучи коридором, навмисно штовхав менших. Однокласників, що мали не надто добрі оцінки, зневажав. Зіштовхував їхні речі, принижував перед іншими, насміхався. Так було ще з початкової школи. Коли Іра запрошувала Сергія на свій день народження, а він привселюдно сказав, що з невдахами не водитиметься.

Минув ще один день у школі. Сергій повертався додому сам. Його впевненість ніби випарувалася.

«Може, звернути ще до парку й погуляти годинку-другу? Так не хочеться додому. Мама все одно не помітить, що мене нема. Постійно чимось зайнята. А оцінки в мене сьогодні дуже добрі, то сварити не буде», — подумавши так, хлопець справді почав колами ходити довкола свого будинку. Тут хлопці в м'яча грають. Там он знайомі компанією на велосипедах ганяють. У парку кількох однокласників зустріли батьки.

Настрій Сергія лише погіршувався. Коли прийшов додому, надворі вже сутеніло. Перевірив повідомлення в соцмережах — як завжди. Ніхто нічого йому не надсилав. Мама сказала розігріти собі вечерю. Жодних питань про те, як минув день і чому так затримався сьогодні. Зрештою, не звикати.

«Як деколи хочеться з кимось поговорити», — подумав Сергій. Але він не мав жодної близької людини. Тих, хто намагався подружитися, відштовхнув сам.

Хлопець сів робити уроки. Працював старанно й понад силу — не має права показатися гіршим, ніж завжди. Бо раптом хтось здогадається, що в нього не все так круто?

Проаналізуйте поведінку та емоційний стан хлопця:

- Поміркуйте, які наслідки мають дії Сергія, як впливає на нього та його оточення його поведінка?
- Чи помітний дисонанс між тим, як хлопець поводить ся та як себе почуває?

[illegible]

Група 2.

Олена відчинила двері класу з розмаху — ногою. Густо нафарбовані губи, жуйка й незмінний презирливий вираз обличчя. Урок уже давно почався, але їй до цього було байдуже. До слів учительки дівчина теж не надто прислухалася. Знала: як тільки викличуть до директорки й скажуть прийти з батьками до школи — почне плакати й просити, щоб батьки не дізналися, бо вони часто нетверезі й можуть бути жорстокими з нею. Ця брехня вже кілька разів допомагала вийти сухою з води.

Олена — семикласниця. Зустрічається вона з Юрком з 11-Б. Ха! Та жодна з однокласниць так не зможе! Кому вони такі можуть бути цікаві? От Олена зі старшими вже цілком вільно почувається. Кілька разів ходила за школу, де з нею поділилися цигарками. А минулого тижня їздила з компанією дивитися на вечірнє озеро. Добре, що мама повірила, що Олена лишається в подружки так довго, бо мають закінчити спільний проєкт з історії.

Між іншим, Ілона вже давно не була її подругою. Не хотіла гуляти зі старшими та й від їхніх розваг відмовлялася. Нудна якась. Спочатку дівчата ще намагалися проводити час разом, адже їм було цікаво вдвох, Олена завжди могла довірити Ілоні свої сумніви, переживання. Та, зрештою, хлопці з 11-го почали підсміюватися з Ілони, мовляв, надто чемна, мабуть, мами боїться. Ну й Олена з ними заодно. Інакше ж і її висміють!

Останній урок прогуляла — Юрко подзвонив, що їдуть на якусь зустріч. Головне тепер встигнути прийти додому як звично й дорогою змити макіяж. Інакше батьки можуть щось запідозрити.

«Юрко казав, завтра спробуємо щось нове, але це сюрприз. Тільки всі скидаються на це по чотириста гривень. Стільки в мене немає. Мабуть, скажу батькам, що в школі збирають гроші на ремонт. Або не піду ці два тижні на репетиторство з англійської. Скажу викладачці, що захворіла. Та щось вигадую, одним словом», — думала собі Олена перед сном, лежачи у своєму ліжку. Та чомусь довго не могла заснути.

Проаналізуйте поведінку та емоційний стан дівчини:

- ? Поміркуйте, які наслідки мають дії Олени, як впливає на неї та її оточення її поведінка?

- ? Чи помітний дисонанс між тим, як дівчина поводить себе та як себе відчуває?

Як Олена поводить себе?

Як Олена відчувається?

Після заповнення карток про героїв історії групи презентують перед класом свої напрацювання. Під час презентації вчитель може ставити додаткові уточнювальні запитання до групи й до класу загалом.

Рефлексія.

Запитайте учнів:

- ? Чи було їм складно поставити себе на місце героїв історій? Чи вдалося їх зрозуміти?
- ? Чи відчуваються вони іноді так, наче їхні вчинки не відповідають тому, що вони хотіли б зробити насправді?
- ? Чи відчувають вони себе пригнічено через свою поведінку? чи доводиться їм брехати собі й іншим? *(учні можуть просто подумати над цими питаннями, а можуть ділитися своїми думками)*

Учитель пропонує учням сісти зручніше й уважно послухати історію, яку він їм прочитає (також можна запропонувати, щоб цю історію прочитав хтось з учнів).

П'єріно мріє: він разом з пастухами й трьома королями йде до стайні, коли раптом опиняється перед Немовлям Ісусом, що лежить у яслах. П'єріно розуміє, що в нього порожні руки. Кожен щось приніс, тільки він без подарунків.

Пригнічений, він відразу ж каже: *«Я обіцяю подарувати Тобі найкраще, що в мене є. Подарую Тобі свій новий велосипед».*

Дитина у вертепі хитає головою і, посміхаючись, каже: *«Я не хочу твого велосипеда. Дай Мені твір, що ти писав на уроці!»*

«Мій останній твір? — заїкається хлопець. — Але я отримав двійку!»

«Саме тому Я хотів би його, — говорить Ісус. — Ти повинен завжди давати Мені все, що є недостатнім, недосконалим. Для цього Я прийшов у світ. Але хотів би від тебе ще одного: твого горнятка молока».

У цей момент П'єріно засумував: *«Моє горнятко? Але воно розбите!»*

«Саме із цієї причини Я хотів би мати його, — каже Дитятко Ісус. — Ти можеш принести Мені все, що є зламаним у твоєму житті. Я здатний це полагодити й вилікувати».

Маленький хлопчик знову почув голос Немовляти Ісуса: *«Я хотів би від тебе третього: щоб ти відповів своїй матері, коли вона запитає тебе, чому розбилося горнятко з молоком».*

Тоді П'єріно починає плакати і, крізь сльози, зізнається: *«Але я сказав їй неправду того разу. Я сказав матері, що горнятко випадково впало, але насправді я зі злості кинув його на землю».*

«Ось чому Я хотів би отримати таку твою відповідь, — упевнено відповідає Дитятко Ісус. — Завжди принось мені все погане, брехливе й зле, що є у твоєму житті. Я прийшов у світ, щоб пробачити тебе, взяти твою руку й навчити шляху».

Ісус знову всміхається до П'єріно, а той дивиться, розуміє і... дивується...

(автор невідомий)

Після прослуханої історії вчитель пропонує учням заплющити очі й уявити, що вони у вертепі під час народження Ісуса. Далі може ввімкнути тихеньку музику.

Ви просто ззовні цих ясел. Надворі трохи холодно. Ніч не здається надто темною, тому що прямо над вами сяє зірка, яскравіша, ніж будь-коли. Всередині сором'язлива свічка освітлює сцену.

Ви стоїте там і бачите новонародженого Бога. Він просить у вас віддати Йому три речі:

- щось, що вам **не вдалося зробити добре чи якнайкраще**
- щось, що вже **зіпсоване, але ще важливе** для вас
- щось, про що ви **збрехали**

Подумайте, що це може бути? Це не обов'язково мають бути матеріальні речі, може йтися про зіпсовану дружбу чи стосунки з кимось з рідних, про щось, що ви хотіли зробили, але не зробили через сумнів.

? Якщо ви вже знайшли в себе ці три «речі», поміркуйте, чи можна їх виправити і як саме? Чи можете ви зробити це вже сьогодні?

Рефлексія.

Вчитель пропонує учням поділитися:

- ? Що вони відчували, коли пригадували свої три «речі»: це було складно, неприємно, страшно чи, навпаки — легко, приємно?
- ? Чи можна виправити/покращити ці «речі»? І чи вони вже знають, як саме роблять це?
(учні можуть називати ці «речі» або відповідати лише загально)

7.2. Хто ми насправді?

Учитель пропонує учням переписати історії, над якими вони працювали на попередньому уроці, уявивши, що герої вирішили не прикидатися, а бути собою. Учні можуть подати історії у вигляді коміксів.

⌘ (Виділіть на цю роботу 20 хв.)

Після роботи в групах учні презентують свої напрацювання.

Після кожної з презентацій вчитель пропонує всьому класові порівняти обидва варіанти однієї історії та відповісти на запитання:

- ? Як змінилося життя героїв?
- ? У чому стало простіше, а в чому — складніше?
- ? Які наслідки має перший сценарій, а які — другий?
- ? Який шлях обрали б ви?

Рефлексія.

Запропонуйте учням висловитися по черзі (до 1 хв.) про те, чого вони навчилися з уроків, на яких розглядали історії Сергія та Олени; які висновки зробили.

8. Любов як основа стосунків

Методична розробка «Любов як основа стосунків» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

спонукати учнів до зрілої побудови стосунків з близькими та знайомими людьми, відповідального ставлення до своїх дій і реакцій у стосунках зі собою та іншими.

Цільові знання:

учні дізнаються про існування п'яти мов любові та їхнє значення. Учні розуміють, що над стосунками потрібно працювати, докладати зусиль для їх налагодження.

Результати:

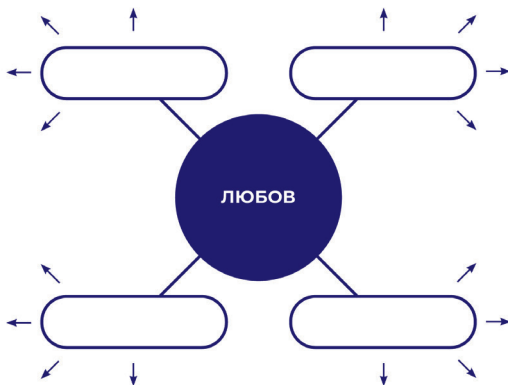
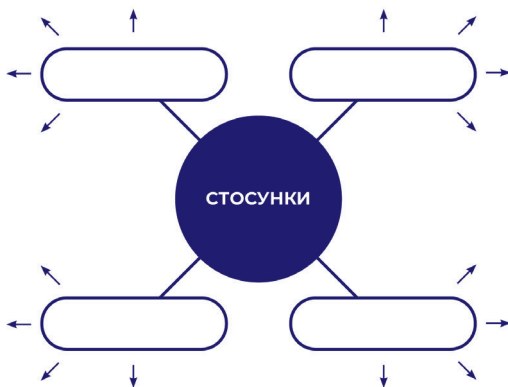
учні створюють так звані «світлофори стосунків», «бінго любові у стосунках» та визначають практичні кроки вияву любові в різні способи.

Додаткові матеріали:

шаблони для друку.

8.1. Моя мова любові

Два ключові слова в темі цього заняття: стосунки та любов. Обговоріть з учнями, як вони їх розуміють. Створіть разом асоціативні карти.

? Що ви розумієте під словом «стосунки»?

Стосунки — це...

? Як може проявлятися любов у стосунках?

Любов — це...

Запропонуйте учням поміркувати, як вони зазвичай проявляють свою любов до інших (батьків, братів / сестер, друзів, однокласників, знайомих), а як вони відчувають любов інших щодо себе:

Як я проявляю любов до інших	Я відчуваю, що мене люблять, коли

Робота в групах.

Запитайте учнів, чи знайомі їм 5 мов любові. Назвіть їх. Поділіть учнів на 5 груп та попросіть описати, якими реальними вчинками можуть проявлятися ці мови любові.

- **Слова підтримки** (компліменти, похвала, зацікавлення)
- **Якісний час** (діалог, спільна діяльність, можливість поділитися думками та почуттями)
- **Подарунки** (знаки уваги за допомогою дрібничок, щось, зроблене своїми руками)
- **Вчинки служіння** (допомога, взаємодія)
- **Фізичні дотики** (обійми, дружні поплескування по плечу, погладжування по голові)

Після роботи кожна група презентує свої напрацювання та ділиться враженнями від спільної роботи:

- ? Чи виникали труднощі? З чим саме?
- ? Чи є вчинки, які записали, у їхньому житті?
- ? Чи роблять вони такі вчинки щодо інших?

Якщо залишиться час, запропонуйте учням пройти тест на визначення своєї мови любові та порівняти результат із табличкою, яку вони заповнювали в першому завданні.

Тест на визначення своєї мови любові:

1. Мені подобається чути слова заохочення . (A)
Мені подобається, коли мене обіймають. (E)
2. Мені подобається проводити час наодинці з дорогими мені людьми. (B)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли мені надають практичну допомогу. (D)
3. Мені подобається гуляти з друзями і близькими. (B)
Я люблю давати «п'ять» або тримати за руку того, хто мені дорогий. (E)
4. Видимі символи любові (подарунки) дуже важливі для мене. (C)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли мене заохочують відповідними словами. (A)
5. Мені подобається перебувати поруч з тими, з ким мені приємно проводити час. (E)
Мені подобається, коли хтось говорить, що я симпатичний(-а), красивий(-а). (A)
6. Слова прийняття дуже важливі для мене. (A)
Якщо хтось допомагає мені, це означає, він любить мене. (D)
7. Мені подобається перебувати поруч з друзями і близькими. (B)
Мені подобається чути на свою адресу добрі слова. (A)
8. Мене більше переконують вчинки людини, ніж слова. (D)
Обійми допомагають мені почувати себе цінним(-ою). (E)

9. Мені подобається похвала, і, навпаки, я уникаю критики. (A)
Я віддаю перевагу безлічі маленьких подарунків замість одного великого. (C)
10. Я відчуваю особливу близькість з людьми тоді, коли ми розмовляємо чи щось робимо разом. (B)
Я відчуваю велику близькість з рідними, коли вони обіймають мене за плечі. (E)
11. Мені подобається, коли інші хвалять мене за мої успіхи. (A)
Коли людина робить заради мене те, що їй самій не подобається, значить, вона любить мене. (D)
12. Мені подобається, коли друзі чи близькі, проходячи повз, торкають мене за плече. (D)
Мені подобається, коли мене уважно слухають і проявляють щирий інтерес до моїх слів. (C)
13. Я відчуваю себе любленим/любленою, коли друзі чи близькі допомагають мені в роботі або здійсненні якихось планів. (D)
Мені дуже подобається дарувати подарунки друзям і близьким. (C)
14. Мені подобається, коли хтось робить мені компліменти з приводу моєї зовнішності. (A)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли хтось намагається зрозуміти мої почуття. (B)
15. Я ціную, коли дорогі мені люди щось роблять для мене. Їхні справи — найкращий знак їхньої любові. (D)
Мені подобається приймати подарунки від дорогих мені людей: це маленькі нагадування їхньої любові. (C)
16. Я відчуваю себе любленим/любленою, коли мені на день народження дарують подарунки. (C)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли мені кажуть на день народження теплі слова. (A)
17. Якщо хтось дарує мені подарунок, значить, він думає про мене. (C)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли хтось допомагає мені по господарству. (D)
18. Я ціную, коли хтось уважно мене слухає і не перебиває. (B)
Я ціную, коли хтось дарує мені подарунки на різні свята або навіть без приводу. (C)

19. Мені приємно, коли близькі піклуються про мене, взявши на себе частину моїх щоденних обов'язків. (D)
Мені подобається подорожувати з близькими людьми. (B)
20. Мені подобається, коли мені кажуть, що цінують мене. (A)
Мені подобається, коли співрозмовник дивиться мені в очі. (B)
21. Подарунки від друга або близьких завжди є цінними для мене. (C)
Мені приємно, коли друг або близька людина торкається мене. (E)
22. Я відчуваю себе любленим/любленою, коли хтось із задоволенням виконує моє прохання. (D)
Я відчуваю себе любленим/любленою, коли хтось говорить мені, яка я йому чи їй дорога. (A)
23. Я потребую дружніх дотиків кожен день. (E)
Я потребую слів заохочення кожен день. (A)

Ключ до тесту

- A. Мова заохочення
- B. Мова часу
- C. Мова подарунків
- D. Мова допомоги
- E. Мова дотиків

Рефлексія.

Запропонуйте учням поділитися результатом тесту:

- ? Чи співпав він з тим, що вони прописували про себе в таблиці на початку уроку?
- ? Чи дізналися учні щось нове про себе?
- ? Чи здогадуються вони, які мови любові переважають у їхніх близьких, друзів?

8.2. Любов у малих речах

Прочитайте учням невеличку історію.

Якось батько багатії сім'ї вирішив узяти свого маленького сина у село, на ферму, щоб той побачив, наскільки бідними можуть бути люди. Вони провели день і ніч на фермі в дуже бідній сім'ї. Коли вони повернулися додому, батько запитав свого сина:

— Як тобі, сподобалася подорож?

— Це було чудово, тату!

— Ти побачив, наскільки бідними можуть бути люди? — запитав батько.

— Так.

— І чого ти навчився?

Син відповів:

— Я побачив, що в них є чотири собаки, а в нас — одна. У нас басейн розміром чотири метри, а в них безмежний ставок і струмок. Ми встановили ліхтарі в саду, а в них на небі сяють зірки. Наш двір закінчується воротами, а їхній двір не має кінця. У нас є трохи землі, у них же безкраї поля. Навколо нашого будинку стіни, що захищають нас від ворогів, а в них є друзі, які тут же поспішають на допомогу!

Батько втратив мову після цієї відповіді сина.

А син додав:

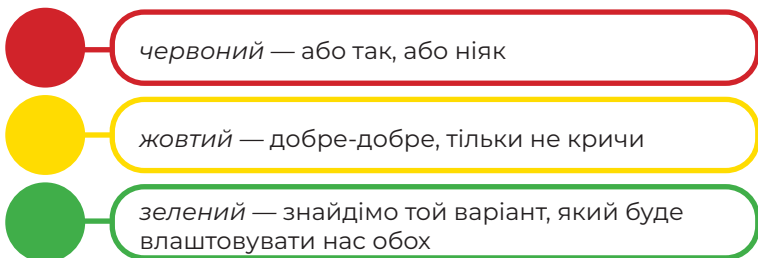
— Спасибі, тату, що показав мені, наскільки багаті ці люди.

Обговорення.

- ? З якою метою батько привіз сина в село?
- ? Який висновок з поїздки зробив син?
- ? Чому матеріальне багатство поступається нематеріальному?

Стосунки — це те, над вдосконаленням чого можна постійно працювати. Часто вони не так залежать від зовнішніх обставин, як від внутрішніх. Нашу поведінку у стосунках з іншими можна виміряти так званим світлофором. Наприклад:

Робота в малих групах.

Запропонуйте учням створити власні «світлофори стосунків» на запропоновані теми:

1. Щоб попросити вибачення, я кажу...
2. Коли наступив комусь на ногу, я кажу...
3. Коли хочу щось дізнатися від інших, я кажу...
4. Коли хочу, аби хтось зробив саме так, а не інакше, я кажу...

5. Коли мені не подобається поведінка друга, я кажу...
6. Коли хтось наполегливо дзвонить чи пише, а я зайнятий/-а, я кажу...
7. Коли я з кимось довго сперечаюся, я кажу...

Після роботи в групах попросіть учнів поділитися результатами та враженнями від роботи над «світлофорами»:

- ? Чи замислювалися вони про те, яке значення має їхня реакція на певні вчинки, події?
- ? Якими можуть бути наслідки реакцій у «червоному кольорі»? А якими — в «зеленому»?
- ? Чому іноді нам дуже складно реагувати спокійно та виважено?

На завершення заняття запропонуйте учням прочитати та доповнити **«Бінго любові у стосунках»**. Для цього роздайте кожному табличку та дайте кілька хвилин на роздуми. Це бінго учні можуть зберігати як нагадування про важливі дії та реакції щодо себе та інших.

9. Я — частина планети

Методична розробка «Я — частина планети» розрахована на 2 академічні години та призначена для опрацювання з учнями 5–7 класів.

Мета:

спонукати учнів до відповідального ставлення до довкілля, раціонального використання природних ресурсів, запровадження в щоденну рутину звичок і практик, які допомагають бережливо ставитися до природи.

Цільові знання:

учні дізнаються про те, які прості звички в побуті можуть допомогти їм берегти довкілля; розуміють, для чого потрібно сортувати сміття, чому важливо економно використовувати воду та інші ресурси, не засмічувати середовище та бути відповідальним споживачем.

Результати:

учні застосовують рекомендації щодо збереження довкілля на практиці в щоденному житті, створюють спільний живий проект, про який дбають разом.

Додаткові матеріали:

шаблони для друку, горщик, земля, насіння квітів (чорнобривці, матіола чи будь-які інші, що можуть швидко прорости).

Земля — домівка всього людства. Людина звикла використовувати ресурси Землі для своїх потреб. З того, що існує на планеті, ми готуємо їжу, створюємо одяг, будуємо житло, робимо всі речі, потрібні для нашого комфортного життя. Книга Буття каже: «Тож сказав Бог: “Сотворімо людину на наш образ і на нашу подобу, і нехай вона панує над рибою морською, над птаством небесним, над скотиною, над усіма дикими звірами й над усіма плазунами, що повзають на землі”. І сотворив Бог людину на свій образ; на Божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх. І благословив їх Бог і сказав їм: “Будьте плідні й множтеся і наповняйте землю та підпорядковуйте її собі; пануйте над рибою морською, над птаством небесним і над усяким звіром, що рухається по землі”. По тому сказав Бог: “Ось я даю вам усяку траву, що розсіває насіння по всій землі, та всяке дерево, що приносить плоди з насінням: вони будуть вам на поживу”» (Буття 1:26-30).

Тобто право розпоряджатися земними багатствами людина здобула від свого Творця. Але кожен дар потребує відповідальності. Якщо ви залете клавіатуру нового ноутбука соком, вона не працюватиме. Якщо в пральну машинку завантажити занадто багато речей, вона не випере їх і може зламатися. Так само працює з ресурсами Землі. Якщо всі люди використовуватимуть питну воду для того, щоб щодня приймати годинний душ, то її запаси (яких дуже мало) вичерпаються. Нам попросту не буде що пити.

9.1. Щоденна рутина, яка береже планету

На початку заняття роздайте учням роздруковані бланки, у яких містяться прості кроки, через які кожна людина може подбати про довкілля у своєму щоденному житті. Нехай учні поставлять «+» у колонці «Так» або «Ні» біля кожного твердження, а тоді підрахують бали, що набрали.

Твердження	Так	Ні
Викидаю сміття у смітник		
Сортую сміття		
Закриваю кран, поки чищу зуби		
Користуюся багаторазовою торбинкою замість поліетиленових пакетів		
Набираю воду в багаторазову пляшку		
Використані батарейки віддаю у спеціальні місця		
Відсортовую макулатуру		
Вимикаю зарядні пристрої на ніч		
Вимикаю світло, коли виходжу з кімнати		
Економно використовую воду під час купання		
Користуюся вживаними речами		
Передаю свої речі, якими не користуюся, іншим людям, яким вони можуть бути корисні		
Здорово харчуюся		
Не купую речей, які мені не потрібні		
Маю кімнатні рослини/дбаю про рослини на подвір'ї, біля дому, в парку тощо		

Бланк

Підведемо підсумки.

Якщо ти набрав/-ла **13–15 балів** — вітаємо! Ти відповідально ставишся до довкілля, дбаєш про природу й долучаєшся до створення доброго майбутнього на Землі.

Якщо твій результат **7–12 балів**, то ти вже чимало знаєш про збереження довкілля, але ще є напрямки, у яких можеш попрацювати більше.

Якщо в тебе менше **7 балів**, не засмучуйся. Зараз у тебе є гарна можливість дізнатися про екологію, про те, як дбати про свою планету та чому це важливо. Ти маєш шанс впливати на майбутнє вже сьогодні.

Запропонуйте учням переглянути короткометражку [«Людина і Земля»](#)

Обговоріть у групах питання:

- ? Що стало причиною того, що Земля «занедужала»?
- ? Чому становище людини настільки залежне від становища Землі?
- ? Які наші дії можуть нашкодити Землі?
- ? Як людина виправила все? Які ще дії для порятунку Землі ви можете назвати?

За допомогою математичних задачок з'ясуйте з учнями більше про вплив наших дій на екологію.

1. Економія паперу

Для виробництва 1 тонни паперу потрібно **17 дерев**.
Школа щороку витрачає **500 кг** паперу.

Запитання: Скільки дерев можна врятувати, якщо школа зменшить споживання паперу на 50%?

Розв'язання:

1 тонна = 1 000 кг, отже, **500 кг = 0,5 тонни**.

Якщо на 1 тонну потрібно **17 дерев**, то на 0,5 тонни — **8,5 дерева**.

При зменшенні витрат удвічі збережеться **4,25 дерева**.

Відповідь: 4 дерева (якщо округлити).

2. Викиди CO₂ від транспорту

Автомобіль виділяє приблизно **2,3 кг CO₂ на 1 літр пального**.

Запитання: Скільки CO₂ виділить автомобіль за рік, якщо щодня він витрачає **5 літрів бензину**?

Розв'язання:

За день: **$5 \times 2,3 = 11,5$ кг CO₂**.

За рік (**365 днів**): **$11,5 \times 365 = 4\,197,5$ кг CO₂**.

Відповідь: 4 197,5 кг CO₂ на рік.

3. Використання води

Кран, що тече, витрачає **12 літрів води за хвилину**.

Запитання: Скільки води втратить сім'я, якщо забуде закрутити кран на **3 години**?

Розв'язання:

За годину: **$12 \times 60 = 720$ л**.

За 3 години: **$720 \times 3 = 2\,160$ л**.

Відповідь: 2 160 літрів води — це майже 2,2 тонни!

4. Переробка пластику

Переробка 1 кг пластику економить **1,5 кг викидів CO₂**.
Школа зібрала **120 кг пластикових пляшок** для переробки.

Запитання: Скільки викидів CO₂ вдалося зменшити завдяки цій акції?

Розв'язання:

$$120 \times 1,5 = 180 \text{ кг CO}_2.$$

Відповідь: 180 кг CO₂.

Робота в групах

Поділіть учнів на три групи й роздайте кожній аркуш паперу.

Перша група працюватиме над темою «Люди та рослини» (значення рослин та дерев у житті людини, як дбати про рослини, які дії можуть нашкодити), друга — «Люди та тварини» (яка діяльність може зашкодити тваринам, як дбати про тварин, чому тварин потрібно захищати), третя — «Люди та довкілля» (як здоров'я людини залежить від довкілля).

Учні записують свої міркування, а також інформацію, знайдену в інтернеті. Наприкінці роботи діляться результатами з іншими групами.

Рефлексія

Три речі, про які я сьогодні дізнався/дізналася.

Дві дії, які я почну роботи від сьогодні.

Річ, про яку б я хотів би/хотіла б дізнатися більше.

9.2. Дбати через любов

Увесь світ створений через любов. Людина — гармонійна його частина. Її завданням є не лише користуватися планетою задля власного блага, але й зберігати природу, відновлювати її сили, бережливо ставитися до світу навколо. Кожен з нас є частинкою природи й не може обійтися без неї. Без чистої води, здорової їжі, свіжого повітря, хоча б найменшої взаємодії з природою людина слабне та хворіє. Якщо довкілля є для нас джерелом життя, то хіба не логічно його берегти, ставитися до кожної своєї дії відповідально?

Продовжуємо вивчати вплив людської поведінки на екологію.

Запропонуйте учням розв'язати кросворд.

Поділіть учнів на дві групи. Зачитуйте питання. Яка група перша відповість — тій зараховуйте бал. Наприкінці підрахуйте.

Кросворд

По горизонталі

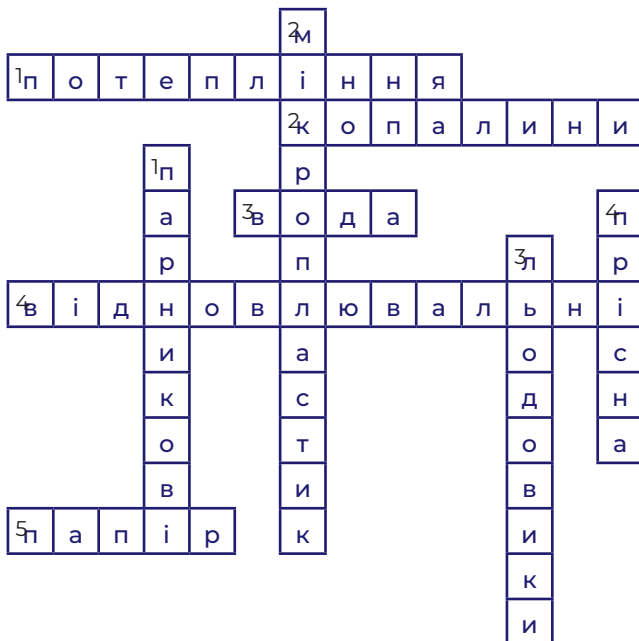
1. Явище, через яке підвищується температура на Землі, називається **глобальне**
2. Невідновлювані ресурси, які люди використовують для виготовлення пального, як паливо тощо — це корисні
3. Речовина, без якої не може бути життя на Землі.
4. Рух води, сила вітру, сонячна енергія — це ... джерела енергії.
5. Як називається матеріал, на тонну виготовлення якого потрібно 24 дерева?

По вертикалі

1. Як називаються гази, які спричиняють глобальне потепління?
2. Які частинки містяться в усьому Світовому океані через забруднення планети?

3. Що містить більшість прісної води на планеті?

4. Яка вода становить лише 3 % від усього земного запасу?

Запропонуйте учням детальніше дослідити в чотирьох групах такі теми:

- глобальне потепління
- парникові гази
- забруднення водойм мікропластиком
- танення льодовиків

Знайдену інформацію учні можуть оформити як постери, що інформуватимуть читачів про ці проблеми.

Проектна діяльність

Учні можуть відчути себе творцями. Запропонуйте їм втілити власний «живий» проєкт — посіяти в класі квіти й разом про них дбати. Візьміть горщик, наповніть його землею. Посійте насіння, наприклад, чорнобривців. Присипте його землею та полийте.

- Обговоріть з учнями умови, які потрібні насінню, щоб прорости. Наскільки ніжні перші паростки, як їм потрібен догляд, якими вони стануть і в чому їхня користь для самих учнів (як мінімум, це додаткове джерело кисню, а квіти — радості й замилювання).
- Оберіть місце, у якому можна поставити горщик з майбутніми рослинками.
- Складіть графік поливу. За якийсь час насіння почне проростати й учні зможуть спостерігати за процесом.

Підсумки. Обговоріть питання:

- ? Що нового я дізнався/-лася?
- ? Про що я раніше не замислювався/-лася?
- ? Які ініціативи я зможу впровадити у власне життя, життя своєї сім'ї?
- ? Які речі я намагатимуся припинити робити, щоб менше шкодити довкіллю?

Як впровадити м'яку навичку чи певну цінність у повсякденне життя?

Щоб навичка або цінність справді стали частиною життя, недостатньо лише про них говорити — їх потрібно проживати щодня. Це означає створювати ситуації, в яких учні й учениці, вчителі та вчительки можуть проявляти, тренувати й усвідомлювати обрану навичку чи цінність у реальних діях.

Коли співчуття, відповідальність, критичне мислення або вміння співпрацювати стають природною частиною уроків, спілкування й особистих рішень, тоді навчання виходить за межі підручника і формує людину, здатну діяти осмислено, з повагою до себе та інших.

Пропонуємо покроковий алгоритм, що допоможе впровадити навичку чи цінність у життя вчителя/вчительки, учня/учениці.

- 1. Спільна робота педагогічного колективу:** розробка плану роботи, актуалізація тем відповідно до потреб часу і запитів учнів/учениць.

Опиралися можна на [«Пасторальні плани»](#) від ГС «Католицька освіта».

- 2. Проведення занять з учнями та ученицями на обрані теми** (використовуючи розпрацьовані або власні методичні матеріали).

Методичні матеріали: [ГС «Католицька освіта»](#) | [Матеріали](#)

3. Виділення заняття, на якому спільно з учнями та ученицями вчитель/вчителька розпрацює **алгоритм впровадження нової цінності чи навички в повсякденне життя** своє та класу.

Розглянемо на прикладі цінності — **Стосунки**.

- а. Розбираємо на занятті, що таке *стосунки* для кожного/кожної з нас.
- Якими, на наш погляд, мають бути стосунки?
 - Навіщо будувати стосунки?
 - З ким можна будувати стосунки?
 - Чи потрібно працювати над стосунками постійно?

Про кожну цінність/навичку організуйте обговорення і її пояснення відповідно до віку учнів. Використайте історію, уривок з відео, приклади з повсякденного життя, власний досвід. Також ви можете скористатися готовими матеріалами, що згадуються вище.

- б. Складаємо список дій, що допоможуть нам і нашим учням/ученицям розвиватися.

Тут не варто себе обмежувати, ідей може бути безліч. Звісно ж, далі ви їх також зможете обговорити, щоб відкинути зайве та обрати лише найбільш суттєве. Важливо, щоб на цьому етапі учні та учениці були максимально залученими та пропонували ті способи впровадження цінності, що близькі саме їм.

Наприклад:

Стосунки — це про

- кожного дня сказати «дякую» комусь з близьких (навіть якщо здається, що немає об'єктивної причини за щось подякувати);
- знайти час на коротку молитву вранці/ввечері чи дорогою додому зі школи, адже так ми будемо стосунки з Богом;
- бути ввічливим/-ою з однокласниками/-цями, колегами/колежанками: запропонувати чаю, притримати двері, подати куртку, понести важкий рюкзак чи інше.

4. Впровадження певної цінності чи навички в повсякденне життя вчителів/вчительок та учнів/учениць. Відстеження прогресу.

Вчитель/вчителька, учні та учениці обирають для себе 2–3 щоденні звички, яких вони дотримуватимуться протягом місяця.

Для комфортного відстеження прогресу можна роздрукувати спеціальні картки (наступна сторінка).

Важливо, щоб кожен/кожна обрали таку кількість нових звичок, які вони зможуть з радістю виконувати кожного дня, але й такі, яких раніше не було в їхньому повсякденні, аби створити певний невеличкий виклик для себе та навчитися нового.

5. Презентація та обговорення результатів вчителя/вчительки, учнів та учениць: що вдалося, що було складним і чому?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Громадська Спілка

**КАТОЛИЦЬКА
ОСВІТА**

ГС Католицька освіта

Об'єднує освітян, які дбають про свій особистісний розвиток та прагнуть вдосконалюватися в педагогіці.

Мета організації:

Забезпечувати підтримку та професійний розвиток для вчителів, вихователів, шкільних капеланів та керівників шкіл через ціннісно-орієнтоване навчання для покращення якості формальної освіти в Україні.

Facebook

Instagram

Telegram

